

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

на годину	6 дин.
пола године	3 дин.
за стране земље на годину	9 дин.

Недеља 8. Марта 1892.

Цена је огласна 6 дин. пара од врте
Преглату ваља сласти унутницом на општински
суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Одбор је општински на предлог суда општинског ставио у буџет општински за ову 1892. год. приход од приреза 20% од непосредне порезе за подмирење својих редовних издатака, и послао га према члану 40. зак. о општинама државном савету, као сталном окружном одбору за вар. Београд на одобрење.

Државни је савет одобрио поднети буџет општински сем поменуте позиције прихода од приреза са тога, што према чл. 12. тач. 4. треба да претходи зборско решење за прикупљање приреза.

Како је овај прирез и до сада прикупљан на основу ранијих одлука надлежних власти и сад се према наредби Државног Савета има извршити само формалност према садањем закону о општинама, која се састоји у одобрењу зборском, — то је суд општине вароши Београда предложио а одбор је општински, чинећи уједно распоред на што се има прирез утрошити, — у седници својој од 1. Марта 1892. год. а на основу чл. 13. тач. под в. чл. 70. тач. 2. решио да се сазове

ОПШТИНСКИ ЗБОР НА ДАН 22. МАРТА 1892. ГОДИНЕ да одобри:

ДА СЕ У ОПШТИНИ БЕОГРАДСКОЈ МОЖЕ ПРИКУПЉАТИ ОД ЊЕНИХ
ГРАЂАНА ПРИРЕЗ ОД 28% НЕПОСРЕДНЕ ПОРЕЗЕ.

ПРИХОД ОД ОВОГ ПРИРЕЗА ДА СЕ УПОТРЕБИ:

а). За подмирење редовних општинских издатака у 1892. год. приреза 20% (двадесет од сто) од непосредног данка као што је буџетом предвиђено;

б). 8% (осам од сто) приреза да се покупи само за друго полгође ове 1892. год. и да се употреби на откупљивање имања ван рејона варошког.

в). У 1893. год. и осталим годинама за њом да се сав прирез од 28 од сто има употребити на откупљивање добара ван рејона варошког и на пошумљавање тог земљишта.

Овим откупљивањем и трошењем приреза руковаће нарочито одборско повереништво, што ће одбор општински имати у своје време да одреди.

г). Прирез овај од 28 од сто купиће се сваке године и употребљавање се на одређене смерове све донде, док се потреба означена не подмири.

Ко од гласача буде за целокупан предлог, гласаће „за“ а сви они који не буду за предлог или би хтели ма какве измене да учине гласаће „против“.

Право гласања на општинском збору, према чл. 14. закона о општинама имају сви пунолетни чланови општине, који плаћају 15 дин. годишње непосредне порезе, а који нису под старатељством или који по прописима чл. 16 и 17. овог закона, право гласања немају или су га изгубили. У задрузи имају право гласања на збору сви задругари, ма сви скупа не плаћали 15 дин. непосредне порезе, ако нису чланом 16 и 17. изузети. Тако исто имају право гласања и она лица, која су ослобођена од плаћања порезе по члану 61. тачке в. и г. закона о непосредноме порезу) што су постала неспособна за рад, или су инвалиди, или они, који примају милостињу из државне касе.

Немају право гласа на општинском збору:

1., они који су осуђени због злочинства, докле своја права не поврате, или који су лишени грађанске части за време пресудом одређено, као и они који су осуђени због преступа, који безчасте и јавни морал вређају, док не прође година дана од дана издржане казне;

2., који се налазе под судским ислеђењем за дела под 1 наведена;

3., који су пали под стецште за време док стецште траје;

4., који су под полицијским надзором;

Састав бирачких одбора објавиће се доцније.

ОД СУДА ОПШТИНЕ ВАР. БЕОГРАДА, ОД 6. МАРТА 1892. ГОД. АБР. 4235.

НАРЕДБА

Дешава се врло често да грађани престовице сами одређују време погребња својих умрлих и давање парастоса, без икаквог споразума са својим парохиским свештеником, а тиме стварају своје свештенику немогућност да на време црквене обреде сврши.

Да се ова неправилност не би у будуће дешавала, суд општ. вар. Београда на основу § 326 кр. зак. наређује.

1). Да грађани сами не смеју одређивати време за сарањивање својих мртваца и за држање парастоса, док се о томе не споразумеју најпре са својим парохом.

2). Да на ово чине пажљивим грађане и сами лекари при прегледу мртваца.

3). Да не одређују време и дан венчања у другој цркви ван своје парохиске без претходног договора са својим свештеником.

ДОМ СИРОТНЕ ДЕЦЕ

Завод за васпитање српске сирочади

ИЗВЕШТАЈ УПРАВЕ

О СВОМЕ РАДУ У 1891. ГОДИНИ
ГОДИНА ДВАНАЕСТА

(НАСТАВАК)

У 1891. години спремила је Управа земљиште за ту нову установу, и при крају исте године изабрала је за поверенике људе, који воде Дом Сиротне Децe, који су дошта одани овој установи. По реду избора ево њихових имена:

1. Г-ђа Хедвига Бардовац, за Беч.
2. Г. Васа Живковић, ђакон и учитељ, за Пожаревац.
3. Г. Михаило Милошевић, учитељ, за Краљево.
4. Г. С. Мвнх, фабрикант, за Параћин.
5. Г. Милан Раденковић, председник општине за Јагодину.
6. Г. Никола Чолаковић, учитељ за Врању.
7. Г. Живко Бранковић, свешт. и члан дух. суда, за Ниш.

Са свакиm ко се о ову наредбу огреши поступиће се по закону.

Од суда општине вар. Београда АБр 4134
2. марта 1892 год. у Београду.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА XII. ВАНРЕДНИ САСТАНАК 17. Фебруара 1892. год.

Председавао председник г. Милов. Р. Маринковић; били члан. суда г. Д. Т. Вељковић, вмет. помоћ. А. Надеждић; од одборника г. г. Н. Х. Поповић, Љ. Јовановић, Ил. Ђорђевић, Мил. Ј. Марковић, В. Ж. Нешић, Гавра Бркић, М. М. Ђорић, К. Б. Михајловић, М. М. Ђорђевић, К. Петровић, Ф. Васиљевић, Р. Драговић, Др. М. Т. Лeko, Мића Петровић, Др. П. Поповић, С. Азријед, А. Ј. Одавић, С. Боторић, М. Капетановић, С. Вељановић, В. С. Новаковић, М. Бончић, Св. Ристић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 13. Фебр. 1892. год. и у одлуци Бр. 113. учињена је измена, да је г. Соломон Азријед предлагао да се изbere комисија да

8. Г. Владислав Кнежевић, учитељ, за Ћуприју.
9. Г. Живко Петровић, проф. за Ужице.
10. Г-ђа Полка А. Фотићка, за Шабац.
11. Г. Лаза Ј. Обрадовић, учитељ, за Крагујевац.
12. Г. Ђорђе Поповић, окр. благајник за окр. топлички и Прокупље.
13. Г. Ђорђе Брзаковић, апотекар, за Прокупље.
14. Г. Тодор Првуловић, трговац, за Прокупље.
15. Г. Павле Крстић, свештеник, за Свилајенац и доњу Ресаву.
16. Г. Аћим Протић, свештеник из Дворништа, за горњу Ресаву.
17. Г. Таса Живић, председник општине за Беду Паланку.
18. Г. Миленко Чабрић, секр. стал. окр. одбора, за Пирот.
19. Петар Милићевић, срески начелник, за Обреновац и срез посавски.
20. Г. Тома Поповић, трговац, за Крушевац.
21. Г. Бошко Вудетић, трговац, за Трстеник.
22. Г. Алекса Пантић, трговац, за Кучево.
23. Г. Милутин Ј. Илић, секр. стал. окр. одбора, за Књажевац.

5., који ма колико дугују у име порезе осим текућег полгођа. Официри, војници сталног кадра не учествују по 16 ом члану закона у саветовању општинског збора.

Збор овај почеће у 8 часова изјутра а бирачи могу долазити на изборно место до 6 часова у вече тачно, у које ће време престати пуштање бирача на биралиште.

Гласање на овоме збору вршиће се по квартовима и то на овим местима:

а) За квартал варошки — у основној мушкој школи код саборне цркве (дубровачка улица).

б) За квартал теразиски — у теразиској муш. школи (улица 2 јаблана).

в) За квартал дорћолски — у основној мушкој школи (Душанова улица).

г) За квартал савамалски — у основној мушкој школи улица Краљевић Марка.

д) За квартал палилулски — у основној мушкој школи (школска улица); и

ђ) За квартал врачарски — у основној мушкој школи (пријепољска улица, спрoћу војне болнице).

проучи питање о слободном мешању хлеба и о укупуњу еснафа, а не оно што је записано.

II.

По прочитању акта истражног судије за вар. Београд АБр. 2450, 2433, 2449 и 2456, којим се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио, да су му Јован Предовић и Катица Гошњић непознати, да је Тома Јовановић доброг владања а слабог имовног стања, и да је Риста Дамњановић доброг владања и доброг имовног стања.

III.

Председник износи одбору на мишлење молбе, којим се траже уверења о имовном стању.

По прочитању тих молби СБр. 2688, 2775, 2694, 2823, одбор је изјавио мишлење, да се суд претходно увери о имовном стању молилаца Марије Ф. Анђић, Јулијане Панић, Госпаве Банићевић и Данице ж. Панајота Јовановића, па тек да им изда тражено уверење.

IV.

Председник износи одбору на решење мишлење повереништва за одређивање осе у улици

24. Г. Т. Ђ. Дидић, председник општине за Соко-Бању
25. Г. Михаило Душманчић, апотекар, за Петровац.
26. Г. Илија Радосављевић, учитељ, за Зајечар.
27. Г. Велимир Антонијевић, свештеник из Манојлице, за Сврљиг.

Као што рекосмо, велика већина повереника изабрана је тек при крају 1891. године. О њихову раду моћи ћемо тек на крају 1892. године поднети тачан извештај скупу. — Али има међу првима, који су већ до сада привредили српској сирочади и чија имена овде са захвалношћу спомињемо: Повереник обреновачки г. Петар Милићевић послао је до сада 1130 дин., пожаревачки г. Васа Живковић 960 дин., параћински г. С. Мвнх., 362 дин., шабачки г-ђа Полка Фотићка 440 дин., крајевски г. Михаило Милошевић 285 дин., петровачки г. Михаило Душманчић 100 дин., и јагодински г. Милан Раденковић 42 динара. У име српске сирочади нека је топла захвалност изјављена и на овом месту овим вредним апостолима српскога милосрђа.

*

Друштво има за сада једног почасног потпредседника у далеком Лондону. То је г. Х. В. Крисмас. српски генерални консул у Лондону.

Ратарској којим се предлаже, да улица ратарска остане широка шеснаест метара а да се не регулише по регулационом плану утврђеном на седамнаест метара ширине.

По прочитању тога извештаја и одвојеног мњења 2 члана повереништва, одбор је после повменичног гласања са 16 гласова против 4 (један није гласао) решио, да се одбаци предлог већине повереништва и да се улица Ратарска регулише на седамнаест метара ширине, како је утврђено регулационим планом.

V.

По прочитању протокола лицитације СБр. 2835, држане 12. Фебр. 1892. год. за давање под закуп општинске утрине за пошашу стоке, одбор је после поименичног гласања са 11 гласова против 9 решио, да се ова лицитација одбаци и друга расписе, да се почне лицитирати од понуђене цене од 1200 дин. годишње, а да закуп траје три године.

VI.

По прочитању извештаја грађевинског одељења ГБр. 209, по коме би требало таван на згради општинској обновити, пошто су греде иструлеле као и да се за потребу општинску подигне још један бој, одбор је одлучно, да ово питање проучи и поднесе одбору извештај одборско повереништво, коме да су чланови г. г. Коста Д. Главинић, Мил. Капетановић, Илија Ђорђевић, Стев. Чађевић и Свет. Бисторић одборници и општ. инжењер.

VII.

Председник износи одбору на решење извештај одборског трошаринског повереништва о тражењу друштва кнеза Гагарина и варошке трошарине, одбор је одлучно, да се овај предмет остави за идућу седницу, кад ће сви чланови повереништва на окупу бити.

VIII.

Одборник др. М. Т. Леко чита годишњи извештај хемијских прегледа викувалија и других предмета за домаћу потребу, у општини вар. Београда од Октобра 1890. год. до Октобра 1891. год.

Поводом овог извештаја овлашћен од председника општине предлаже одбору:

1.) Да се замоли г. министар унутрашњих дела, да се што скорије расправе правна питања, која би сметала кажњавињу криваца, који држе и продају фалсификована, укварена и штодљива средства за живот.

Он је велики пријатељ Дома сиротне деце, добротвор је и уз то прилаже сваке године о Божићу 5 фуната стерлинга (125 динара). Г. Крисмаса задесила је жалост, јер је у 1891. г. изгубио своју добру мајку. Услед тога није могао радити за српску сирочад колико је желео. Управа се у 1892. години нада да ће г. Крисмаса ваћи у Лондону и Енглеској још пријатеља српске сирочади, нарочито да ће помоћи Управу у подизању дечије болнице.

IV. Ч Л А Н О В И

1. Добротвори

У 1891. стекло је друштво ове чланове добротворе с улогом од 500 динара:

Г. Димитрија Ђирковића трг. из Београда.
Г. Ђоку Павловића трг из Београда.
Српску Народну Банку.
Госпођу Катарину Јовице Барловца, која је преминула у 1891. год
Гђицу Даринку Тасе Терзибаше.
Г. Милована Урошевића трг. из Обреновца.
Гђу Катарину " из "
Г. Филипа од Ферари познатог добротвора Србије и Српства.
Г. Едуарда Вуланжеа.
Г. Х. В. Крисмаса срп. конзула у Лондону.

2.) Замолити г. министра унутр. дела, да изволи наредити, да се што скорије изради нарочити закон, којим би се и код нас као и у другим европским земљама регулисао промет јела, пића и других предмета од утицаја на здравље људско, и којим би се одредило, да новчане казне услед ових санитарских ревизија припадну општинској каси.

3.) Олобрити суму од 2500 динара из овог годишње буџетске партије за непредвиђене трошкове и то на име хонорара државном хемичару, за послугу и набавку нужног прибора за санитарске ревизије, приликом којих се узимају пробе ради хемијског испитивања.

По саслушању овога одбор је у свему примио како извештај, тако и предлог и препоручио, да се по истоме у свему поступи.

IX.

На молбу еснафа лебарског АБр. 2491. одбор је после поименичног гласања са 13 гласова против 6 — који су били за 26 пара — решио, да се цена хлеба повиси на двадесет и пет пара динарских од килограма. Ово да вреди од 19. закључно.

X.

Одборник г. Соломон Азријел понавља свој предлог, да се одреди комисија, која ће одредити цену и тежину кифлама.

Одбор је овластито председника општине, да сам он именује ту комисију, да ову ствар протудира и поднесе одбору извештај.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Дезинфекциони апарат. Као што је нашим читаоцима познато, српско је лекарско друштво поднело општини предлог да се у Београду установи завод за дезинфекцију. Овај је предлог проучавала нарочита одборска комисија, која је предлог потпуно усвојила, и да би у овом времену, када влада заразна болест дифтеритис, што пре дошли до дезинфекционог апарата, предложила је одбору општинском да се одмах намести привремено дезинфекциони апарат, што је општина пре неколико година набавила.

Овај је предлог усвојен и апарат на-

Пок. Радомира Перића, из Пожаревца
Браћу Алатини из Солуна.

И тако до краја 1891. године имало је друштво свега 53 члана добротвора.

2. Утемељачи

На XII годишњем скупу, који је држан лане у Дому Сиротне Деце, а по предлогу г. Пера И. Јовановића, трговца, установљени су чланови утемељачи. То су они добри људи, који у течају једне године дарују Дому Сиротне Деце 100 динара. У течају прве године ове нове установе изволели су се уписати као чланови утемељачи:

Г. Пера И. Јовановић трговац из Београда.
Госпођа Јулка П. И. Јовановића " "
Г. Божа С. Живковић трг. из Београда.
Гђа Јелка К. Др. Разнића.
Гђа Катица М. Миловановића из Београда.
Г. Едуја Були, трговац " "
Г. Бошко Николић " " "
Г. Тодор Ђурић " " "
Г. Дамитрије Радовић пред. касапије.
Г. Епископ жички Сава.
Г. С. Минх. из Параћина.
Г. Илија Томић из Пожаревца.
Г. Матија Миловановић из Шапца.

мештен код „Текије“ Г. Др. Милан Јовановић — Багут, коме је поверено да овај привремено намештени апарат испита, извеисти је председника општине о употребљивости апарата овим писмом: од 3. Марта 1892. год.:

„Господине Председниче, 15. Фебруара испитивао сам дезинфекциони апарат, што га је општина провизорно поставила. Покушај је извршен са три разне врсте микроорганизама и са спорама од прострела — у великом завежљају (бали) обичних њебета и трајао је (као што наредисмо) 2 сахата. Резултат тога покушаја овај је:

15|II. у осам сах. у вече пресађени су микроорганизми на разну пићу, да се види, хоће ли се и после покушаја развијати т. ј. јесу ли и после дезинфекције живи (или варулентни). До данас т. ј. до 3|III. остале су све културе стерилне — а то је знак да су микроорганизми у дезинфекционом апарату угинули.

Према томе, моје је мишљење, да апарат функционише правилно, и да би се могао употребити. Друго је питање за које време, и је ли тако намештен да одговара цели. С те стране има још замашних недостатака.

Сматрајући за дужност да Вас о томе известим, молим Вас, и т. д.“

Прирез. Од 21. Фебр. 1891. год. до 20. Фебруара 1892. год. наплаћено је општинског приреза 131.931.33 дин. а бира свештеничког 9007.47 дин.

Јавно предавање. Г. Вој. В. Рашић правник, држаће јавно предавање у сали Велике Школе, на Благовести 25. Марта, као на дан по седамдесетогодишњици ослобођења грчкога народа. Предавање ће бити после подне у 4 сах., а тема је из новије грчке историје: Грчки устанак 1821. године, и нарочито о смрти ђакона Атанасија и

Гђица Савка Железовскова учитељица.

Гђа Марија С. Магазиновићка.

Општина Пожаревачка.

” Обреновачка

Еснаф бакадски из Пожаревца.

Општина Крушевачка.

Свима овим добрим људима и задругама нека је велика хвала на племенитој помоћи. На управи је одговорност, да се ова лепа помоћ употреби на корист српске сирочади и да у име друштва буде у свакој прилици дубоко захвална онима, који чине добра српској сирочади.

3. Редовни

И ако је улог редовног друштвеног члана само 6 динара, опет је друштво ове год. имало само 206 редовних чланова, који су платили свој улог.

Управа ће морати узети нарочито лице, које ће прикупљати прилоге од редовних чланова, те да би се и у овом погледу пошло напред. У престоници Србије — Београду — има бар 800 људи, који ће жртвовати 6 динара на годину за српску сирочад, само те људе ваља потражити, па ће се наћи.

(Наставиће се)

славног песника лорда Бајрона. Овом приликом сви важнија фактори из овога доба, изнеће се упоредо са нашим, као и сав рад на савезу Грчке и Србије. — Улазнице од особе стају пола динара, а могу се добити у књижарницама г. г. Петра Ђурчића и Андре Пурића.

ДРУГА МОЈА ОДБРАНА

ОД НАПАДА

Господ. Боке М. Станојевића

У априлу месецу прошле године а приликом решавања питања о привременом општинском зајму иступио сам из одбора општине вароши Београда и до краја прошле године писам одлазио у седнице одборске нити сам вршио одборничку дужност. За то време а у јуду пр. год. послат ми је надрт уговора за електр. осветљење с нарочитом препоруком председника општ. в. Београда г. Милована Р. Миринковића, да тај уговор проучим и да кажем о истом моје мишљење.

Више као грађанин ове вароши но као одборник одазвао сам се захтеву г. председника и поште сам уговор о ел. осветљењу проучио, изложио сам на писмено све мане тога уговора, које сам у стању био да приметим а које би по моме мишљењу у интересу наше општине, требало отклонити.

На те моје примедбе*) одговарао је у седницама одбора беогр. општине**) г. Ђ. М. Станојевић и том приликом као што је познато, напао ме лично у тој мери, да сам се морао брањити***) и доказивати, како су напади г. Станојевића сасвим неосновани.

У претпрошлом броју „Беогр. општ. новина“ а поводом моје прве одбране, понова ме г. Станојевић напада, доказујући да мојим примедбама на уговор о елек. осветљењу, као пријатељ гаснога осветљења, нисам ни могао имати намеру да припомоћем, да се до што повољнијег електр. освет. дође, већ да ми је намера била да *отежам и онемогућим остварење ел. светлости, те да после ње тријумфује гасно осветљење.*

У вези с тим вели г. Станојевић „г. Марко Леко се са својим досадањим радом и сувише показао пријатељ гасног осветљења и он би био издајник самога себе, кад би сад на једанпут отпочео да ради на томе, како ће се електр. светлост што лакше остварити и што лепше извести. Не, не, за свакога па и за г. Др. Марка Лека била би највећа увреда тако што и помислити.“

Ово мишљење г. Станојевића до крајности је погрешно.

Такав, као што ме г. Станојевић представља могао би бити само онда, кад би ми гасно осветљење вароши било прече од интереса наше општине.

Као у свима другим општ. пословима, у којима сам имао прилике активније да суделујем, тако и у овом, заузео сам се колико сам умео и знао, да се интереси наше општине у што већој мери заштите.

Исто би тако поступао, да смо место уговора о електр. осветљењу закључивали уговор за гасно осветљење У колико сам водио рачуна о општинским интересима код уговора за ел. осветљење у истој толикој

мери старао би се да дођемо до што повољнијег уговора за осветљење вароши гасом.

Да би заиста истом строгошћу проучавао и уговор о гасном осветљењу имам доказа у моме досадањем раду у општ. а и у том, што и ако ми је као што г. Станојевић вели „гасно осветљење за срце прирасло“ ипак кад је беогр. општ. пре неколико година расписала стечај и добила понуде за гасно осветљење, као члан комисије, која је те понуде проучавала, био сам противан да се приме, јер сам се уверио, да су услови били далеко неповољнији, но што су у другим евронским варошима, које су гасом осветљене.

Из овога се јасно види, да ми гасно осветљење није баш тако „за срце прирасло“, да заборављам на интересе беогр. општ. а кад би ме пак у општинским пословима онакви мотиви руководили, какве ми г. Станојевић подмеће, онда би ја био непријатељ наше општине.

Међу тим као грађанин ове вароши немам ни мало повода, да будем мање пријатељ наше општине од г. Боке Станојевића.

Да се случајно у оно доба кад је у општини било говора о гасном осветљењу, г. Станојевић живље интересовао за општ. послове и да је случајно био пријатељ гаснога осветљења, он би онда исто тако могао рећи, да сам противан понудама за гасно осветљење, што сам можда пријатељ електр. светлости?!

Према томе сви они напади г. Станојевића, изазвани предрасудом као да сам само зато правио примедбе на уговор о ел. осветљењу наше вароши, што сам пријатељ гаснога осветљења, сви ти напади сасвим су неосновани.

Исто тако на сасвим погрешној основи доказује г. Станојевић, да је онај рачун о ценама гаснога и електр. освет. у Бечу „тенденциозно нетачан“.

Ја сам био навео за пример, да је ел. освет. у Бечу три пута скупље од гасног и то сам у првој мојој одбрани рачуном доказао.

Г. Станојевић пак вели, да је основица тог рачуна нетачна и да према томе цео рачун не ваља. Као погрешну основицу тога рачуна наводи г. Станојевић што сам узео, да један гасни пламен од 16 норм. свећа троши 142 литара бечкога гаса. Г. Станојевић мисли, да овде није у ствари узет такав гасни пламен, који заиста интензитетом од 16 н. свећа троши на сат 142 литара гаса, већ да је узет гасни пламен већим интензитетом светлости, па је онда израчуњено, колико би пламен од 16 н. свећа потрошио гаса за сат горења.

И овде се г. Станојевић ужасно преварио.

Место да аутентичним податцима прибављеним из Беча то његово мишљење доказује, он вели како је „добротом једног нашег уваженог хемичара“ добио неке податке из *Болајеве* технологије и тим податцима доказује, како средњи интензитет неких тамо наведених гасних лампа износи 16 н. свећа а потрошња на сат није као што сам ја за бечке прилике навео 142 већ 220 литара.

Овим је г. Станојевић доказао само то, да је у техничким питањима врло невешт.

Кад је посумњао у тачност мога рачунавања, што се није непосредно у Бечу на кога обратио и кад би из Беча добио по-

датке, који потврђују да је мој рачун не тачан онда би тек могао да подмири своју потребу и да ме напада речима, како наводим „тенденциозно неистините податке“.

Бар Беч није преко света и данас је врло лако у таквим питањима додати аутентичне податке.

Да је г. Станојевић тим правилним путем ишао он би се *не само* уверио, да у Бечу заиста, као што сам и ја навео, *гасне лампе с интензитетом од 16 н. свећа фактички на сат не троше више од 142 литара бечког гаса, већ да има* и гасних лампа, као што је тако звани *Сименс-Аргандов* жижак, који с потрошњом од 142 литара бечког гаса на сат даје не 16 већ 18—20 н. свећа светлости.

Да се г. Станојевић постарао, да прибави податке непосредно с извора (из Беча) он би се из ближе упознао и с *Ауеровом лампом*, која је у бечким радњама и јавним локалима толико распрострањена, да је без сумње и г. Станојевић имао прилике да се дизи, како у тим лампама гас лепом бедом пријатном светлошћу сагорева. Том приликом сазнао би, како је *Ауер* у најновије доба ту своју лампу тако усавршио, да је у техници осветљења у Бечу читаву револуцију изазвао. Том новом *Ауеровом* лампом може се у почетку постићи интензитет светлости од 72 н. свећа а потрошња гаса износи само 125 литара на сат. О томе разуме се није могао г. Станојевић ништа наћи ни у Болају ни у Муспрату ни у Вагнеру.

Тешко ми је да овом приликом и на овај начин морам да помињем имена ових славних људи. Али, г. Станојевић на то ме је навео и он се огрешио, што је хтео да се закљони именима тако славних људи као што су Болај, Вагнер и Муспрат. Да је срећом, који од тих великана у животу, без сумње би му и они замерили, што о практичним питањима не прикупља податке из праксе, већ из књига, које су више настави намењене и у којима код онолико обилатог и најразноврснијег материјала, не могу бити поједина питања тако обрађена, као што је то случај у самом практичном раду.

Сећам се врло добро какав је утисак учинило на мене предавање једнога врло славног научњака, које сам случајно слушао пошто сам неко време у пракси провео и на коме је баш било говора о оном предмету, којим сам се подуже у једној хемијској фабрици бавио. Сећам се и ако је све оно што је професор у своме предавању изнео било у главном коректно, ипак беше грдна разлика међу тим теоријским излагањем и фактичним радом у фабрици.

Они цитати г. Станојевића из извесних научних дела, да се благо изразим, могли би лепо да се упореде с једном пасажом из Гетеовог Фауста, који у оригиналу гласи:

„Zwar ist's mit der Gedankenfabrik
Wie mit einem Webermeisterstück.
Wo ein Tritt tausend Fäden regt
Die Schiffllein herüber hinüberschiessen,
Die Fäden ungesehen fliesen,
Ein Schlag tausend Verbindungen schlägt.
Der Philosoph, der tritt herein.
Und beweist euch, es müsst' so sein;
Das Erste wäre so, das Zweite so,
Und drum das Dritt und Vierte so;
Und wenn das Erst und Zweit nigt wär,
Das dritt' und Vierte wär' Nimmer mehr.
Das preisen die Schüller aller Orten,
Sind ober keine Weber geworden“.

*) „Беогр. општ. новине“ од 1891. г. бр. 53 и од 1892. г. бр. 1.

**) „Беогр. општ. нов.“ од 1891. г. бр. 50, 51, 52 и 53.

***), „Беогр. општ. нов.“ од 1892. г. бр. 5.

У преводу г. Милана Савића:

„До душе, с такоm умном фабриком
К'о с ткачавим је каквим ремеком,
Где једним тиском нити иду све,
Где тамо амо гониш чунчиће,
А нити се невидно примићу,
И један мах покрене свезу сву.
Филозоф, он ће доћи вам на то,
Доказаће, да тако мора бити то;
Тако је прво, друго тако је,
И за то треће и четврто тако је:
Да нема првога ни другога,
Трећег, четвртог не би никада.
Е. то вам исповеда сваки ђак,
Ни један ткалац не постоде пак.

* * *

Податке за онај пример о ценама елек. и гасног осветљ. у Бечу, нисам црпео ни из каквога научног дела, већ сам их добио од једнога мог познаника из Беча.

Онај пример за Лондон, за који сам реко, да сам га нашао у једном техничком листу, налази се у централном листу за електротехнику од 1889. год. на стр. 228., где се без икаквог даљег коментара просто и јасно наводи, како би елек. осветљење извесних лондонских улица стало два пут више од гасног осветљења.

У истом листу и од исте године а на страни 95 наводи се, како се као главна сметња брзом распрострањавању елекр. светлости у Лондону могу сматрати ова два узрока, прво што су увођењу електричне светлости противни велики капитали који су за гасно осветљење уложени, а друго *што се публика противи, да за осветљење плаћа веће цене од досадање цене гаса.*

Ови су податци извађени дакле из једнога техн. листа, који као што ми и име гласи: „Elektrotechnische Zeitschrift“ има де заступа интересе електротехнике а нису узети, као што је један од г. г. поборника елекр. осветљења мислио и приликом једнога разговора о томе казао, да су узети из журнала за гасно осветљење „Journal für Gasbeleuchtung etc“.

И ако би овом приликом имао да наведем још неке примере с томе како је елек. осветљење скупље од гасног, ипак то за сада неће бити потребно. Главно је да сам се одбранио од оних неодговарајућих навода г. Станојевићевих о ценама гасног и електр. осв. у Бечу и објаснио одакле сам моје податке црпео, а сад да идемо даље.

У своме одговору на моју прву одбрану г. Станојеваћ опет додире оцу моју примедбу о сијалицама од 60 свећа, којом сам питао, *како би се за улично осветљење могле употребити те сијалице од 60 свећа место оних од 16*. Г. Станојевићу изгледа та моја примедба чудновата јер мисли да сам толико луд, да ћу тражити, да за сваку сијалицу од 16 свећа дође једна сијалица од 60 свећа. Да је тако мислио види се из оне раздражености, којом напада ту моју примедбу, доказујући да ја тражим „од повластичара 3—4 пута више светлости но што је погођено“. Па у тој раздражености без сумње из непажње фалсификује чак и моју примедбу и вели као да сам ја тражио „да се лампе од 16 свећа замене лам. од 60 свећа“, „**Бар** за оно осветљење, за које општина плаћа 80.000 дин.“

Под знаком навода, вели г. Станојевић да сам казао „Бар за оно осветљење итд. значи, да су то моје речи, али како од тога „Бар“ у мојим примедбама нема ни трага ни гласа, то је онда онај навод г. Станојевића неистинит, фалсификован. О томе

се може сваки, који би поверовао казивању г. Станојевића, уверити, ако само упореди моје речи из оригинала и оне речи, које је г. Станојевић под знаком навода као моје навео.

Исто тако није истина да сам тражио нити сам могао тражити, да се лампа од 16 свећа замењује једном лампом од 60 свећа. Тражио сам само то, да се одреди кад би општина хтела за улично осветљење да употреби и те лампе од 60 свећа, *како би их према оној укупној цени од 80.000 дин. могла употребити* т. ј. као год што је уговором предвиђено са колико ће се сијалица од 16 свећа замењивати по потреби једна пламена лампа, исто тако био сам мишљења, да је требало и за сијалице од 60 св.ћа угором одредити у каквом ће односу оне стајати према сијалицама од 16 свећа а разуме се и према пламеним лампама.

Да сам заиста имао разлога то да тражим најбоље показује дебата у одбору београдске општине приликом решавања питања, колико ће сијалица од 16 свећа повластичар бити дужан да да у место једне пламене лампе.

Том приликом г. Станојевић предлагао је да повластичар буде дужан дати на место једне пламене лампе 4 или 5 сијалица.

У мојим пак примедбама на уговор ел. осветљења опширно сам објаснио, како је мало да се само са 4 или 5 сијалица замењује једна пл. лампа и према цени светлости из једне и друге лампе изилази, да једна пламена лампа има да се замени са 10 до 11 сијалица од 16 свећа.

Одбор је решио, да повластичар буде дужан дати на место једне пламе лампе 6—7 сијалица.

Као год дакле што је уговором одређено са колико ће се сијалица од 16 свећа замењивати једна пламена лампа од 1000 свећа исто тако мислио сам, да би добро било уговором у напред утврдити за колико ће сијалица од 16 свећа бити повластичар дужан да да сијалице од 60 свећа и колико ће сијалица од 60 свећа имати да замене једну пламену лампу.

У толико пре било је нужно ово одредити, јер као што се видело и приликом одређивања са колико ће се сијалица од 16 свећа замењивати једна плам. лампа и приликом тога одређивања било је погађања међу г. Станојевићем и одбором. Г. Станојевић предлагаје 4 или 5 сијалица и ако за време дебате око тога питања признаје да „10 сијалица могу да замене једну пламену лампу“, али, „да није противан да се мете 6—7 сијалица“

Ово замењивање пламених лампа сијалицама важи разуме се само у почетку, пре но што се буду лампе наместили и по оној укупној цени од 80000 динара а доцније пошто се лампе наместе настаје важност члана 19. уговора, по коме општина има да сноси сав трошак око замене.

Ако би се дакле за нужно нашло, да се за улично осветљење а за ону суму од 80.000 дин. употребе и сијалице од 60 свећа, да се неби онда тек с предузимачем око тога погађали, као што се одбор са г. Станојевићем погађао, мислио сам, да је требало уговором утврдити, у каквом ће се односу сијалице од 16 свећа и пламене лампе замењивати сијалицама од 60 свећа.

Због те моје узгредна напомене г. Станојевић ме исмева и доказује да ја то предлагам само зато, да би се нешто тражило

од предузимача, на шта он неће пристати, и да се услед тога погодба поквари, уговор поцепан, те да се за осветљење узме гас а не електрицет.

Тај несрегни гас толико смета г. Станојевићу да и у најпростијим и споредним питањима неће да ме разуме и у том не разумевању толико је непажљив да према својме уображењу, чак и моје наводе фалсификује.

Та непажљивост г. Станојевића огледа се и у оном цитату, којим је хтео да докаже, како он није измислио ону примедбу о употреби електрицета и за индустријске потребе.

Кад се пажљиво прочитају и упореде она два цитата, која је г. Станојевић, ради бољег прегледа, један поред другог навео јасно се види на што се она моја примедба односи и да сам мишљења, „да би општина добила куд и камо повољније понуде но што их је добила, да је у стечају било објављено, да је београдска општина вољна *да под тако повољним условима за повластичара уступи некоме искључиво право за произвођење елек. струје за осветљење и сваку другу потребу* вароши Београда.

Ово је мислим за свакога јасно да је овде говора о *неким повољним условима* за повластичара и да те моје речи, које је навео г. Станојевић имају везе с предходним делом моје примедбе, у коме сам казао *какви су то повољни услови*, под којима је општина вољна да уступи некоме искључиво право за произвођење електр. струје за осветљење и сваку другу потребу.

Ове пак последње речи и сваку другу потребу, које је г. Станојевић пронашао као да су главни предмет неке примедбе, те су речи узете из уговора и не значе ништа друго, већ да је повластичару дато право за произвођење ел. струје како за осветљ. тако и за сваку другу потребу.

Какви су пак то повољни услови, под којима је то право дато повластичару и који по моме мишљењу из стечаја нису могли бити понуђачима познати, о томе сам навео два примера и то о употреби „природне“ односно водене снаге и о подземним и ваздушним спроводницама.

И сам г. Станојевић потврђује то овим речима:

„Г. Марко је у начелу противан уговору нарочито с тога што су повластичару дата многа већа права но што су стечајем била објављена. И зато он наводи *само два примера.*“

Али у доказивању, како су моје примедбе наведене у она два примера неосноване, заборао је г. Станојевић да је и сам констатовао да сам навео само два примера и из завршнога дела моје начелне примедбе изналази и неки трећи пример с употреби ел. струје и за сваку другу потребу. Пошто тога трећег примера у мојим примедбама нема, онда сам с правом могао рећи, да је то *савршено уображена* примедба г. Станојевића. Према томе неосване су и оне речи г. Станојевића, које је поводом те уображене примедбе на мене упутио, т. ј. како је у мојој првој одбрани помешана нека чудновата заборав „са дрскошћу“. У колико такви епитети доликују радњи г. Станојевићевој остављам поштованим читаоцима да оцене.

Г. Станојевић назива „софазмом“, што сам у мојој првој одбрани казао, да је у интересу повластичара кад се општина обвезује да истоме уступи повластицу за ел.

осветљење и атара београдског Г. Станојевић не слаже се с тим мојим мишљењем и вели: „тражењем дакле, да услови повластице вреде и за атар, више су на штету но у корист повластичара, а то из узрока тога, што се и струја у толико јефтиније може дати, у колико се троши ближе око централе (не водећи рачуна о коштању дужих спроводника) *једино из разлога*, што се струја мање губи у краћим спроводницама но у дужим и што тај губитак иде на штету повластичара“.

Мени је ово објашњење г. Станојевића сасвим нејасно.

Г. Станојевић наводи овде једну штету, која се као што се мени чини губи према користи, коју је повластичар добио тиме, што је и у атару беогр. стекао право, да искључиво сам производи електр. за осветљење и сваку другу потребу.

Онај губитак електричне струје на растојање од вароши до граница атара, не може бити код добрих спроводника тако знатан, да толико на цене утиче, кад се зна, да се данас електрична струја спроводи не само у даљини од 5 или 6 километра већ и даљина од сто и више километра.

Биће без сумње г. Станојевићу познато, да је у Франкфурту приликом електричне изложбе спроведен електр. чак од Лауфена на Некару, а Лауфен је од Франкфурта 175 километара удаљен!

Више примера могао би навести о таквим инсталацијама за произвођење електричне струје, које су више километра удаљена од места, у којима се спроведени електрицитет, троши за осветљење и друге потребе.

О неком тако зватном губитку као што г. Станојевић наводи, да ће повластичар имати усљед дужих спроводника, мислим, да према овом што сам споменуо, не може бити говора.

Поред тога и то се зна, да повластичар у свако доба дана и ноћи мора имати довољно електрицитета, трошило се или не, и кад се о томе евентуално великом губитку електрицитета не води тако строг рачун онда нема никаквога смисла онај разлог г. Станојевића о губитку електр. струје на растојању до атара београдског, према томе и „софизам“ је на његовој а не на мојој страни.

Куд год се макнемо свуда наилазимо на објашњења нека, која су нејасна, непотпуна, погрешна и т. д. па и у питању које као што и г. Станојевић вели, није електротехничке природе, те да би за његово разумевање била потребна нарочита спрема“ и у таквом питању чини г. Станојевић непојмљиве погрешке. Објашњавајући, зашто је тражио да општина плаћа повластичару штете на прибору за осветљење а у случају кад не може да се пронађе, који је штету учинио, вели г. Станојевић да му је то тражење „диктирала та чисто наша околност што се код нас многе па и најкорисније ствари омаловажавају и кваре. Зар г. Марко не види какве муке“ вели г. Станојевић „има наша општина са чесмама, које мангупи намерно кваре? Чесме су, право говорећи много кориснија установа него електричне лампе, па кад се налазе људи, који и такве ствари из простог ината кваре и упропаћују, зар се неће наћи сутра дан неко, кад се наместе ел. лампе, који ће их, једну или више каменицама разбијати. *Такви се случајеви у другим варошима не могу ни замислити, па зато о томе и нема ни-*

какви одредаби али код нас, где има људи који и најсветије и најкорисније ствари кваре, код нас се морало о томе водити рачуна. Ја шта више држим да ће се наћи код нас људи, који ће из простог ината, што је противу његових жеља усвојена ел. светлост, бити у стању да организују читаву хајку противу ел. светлости, правити велике тешкоће њеном увођењу. И ко је напоследку крив ако се проузроковач штете не могне наћи или ухватити? Сигурно општинска слаба контрола па зато је право да општина, која се не брине о сигурности ствари од опште користи, да она учињену штету и плати или да боље такве ствари чува“.

Овако може да говори само онај, који заслепљен електр. светлости не види ни своју најближу околину и преставља је, да је тако страшна, да јој у целом свету равне нема, и зато тражи да се једном општинском концесионару да већа гаранција за сигурност његове имаовине, но што је општина према мишљењу г. Станојевића у стању да да прво себи и својим грађанима.

Хајде да узмемо мало мирније, да се о томе предмету поразговарамо.

Зато дакле што се дешавало и дешава, да се чесме код нас намерно кваре, ја мислим, да се не може отуда извести закључак, да ће исто тако и електр. фењери страдати. Око електр. лампа неће се млађи и купљати да на зими и врућине чекају по неколико часова, док на њих ред дође, да напуне тестије волем, не ће се око електричних фењера грабити, ко ће пре воду да наточи, на те фењере и ако бог зна како не светле, не ће се толико љутити као на чесме из којих једва цури вода итд.

Са свим су друге прилике код нас на нашим чесмама, а сасвим друге код фењера!

Није ми познато, да се код нас дешава, да су у некој улици или крају вароши сви фењери намерно полупани.

Тамо пак у „другим варошима“ у којима се, као што г. Станојевић вели, такви случајеви „не могу ни замислити“, тамо баш дешава се а то и г. Станојевић врло добро зна, да се фењери по улицама тамо из беса разбијају. Који год је неко време провео у каквој универзитетској вароши најобразованијих делова Европе, зна ће да то нису баш тако ретки случајеви.

У Цириху слушао сам, да постоји и нарочита полицијска наредба о разбијању фењера, по којој кад се нека група разузданог друштва ухвати у томе уживању да фењере дупа, онда се од ухваћених поред казне наплати не само штета, коју су том приликом учинили, већ и све штете, које су се од последњег аретирања у разбијању фењера десиле.

Као што се из овог примера види „такви“ случајеви у другим варошима не само да се „не могу ни замислити“, као што г. Станојевић на штету угледа наше општине тврди, већ се фактички дешавају и то у толикој мери, да се тога ради издају чак и неке оригиналне полицијске наредбе!

Ако је г. Станојевић и у другим случајевима као у овим тако строго водио рачуна о „нашим приликама“ и „интересима наше општине“, онда не треба да му је ни најмање „чудновато“ што сам ја као нестручњак у електротехн. питањима био у стању да изнађем толике мане у уговору за електр. осветљење вар. Београда.

Али, и овде ће ваљда г. Станојевић пронаћи неких „прикривених смерова, који

у облику најлепших жеља за електрично осветљење нису ништа друго, до ките отровнога цвећа“, јер г. Станојевић вели да у „великој већини“ мојих примедба „пажљив читалац могао би открити таквих прикривених смерова“.

Нужно је да се и ту мало задржимо, те да видимо, у којима је то специјалним случајевима г. Станојевић у мојим примедбама могао да изнађе неке прикривене смерове.

И ако он вели, да их пажљив читалац може „открити“ у великој већини мојих примедба, ипак из те велике већине наводи само два примера, којима је без сумње г. Станојевић мислио, да на најфрапантнији начин докаже ону његову претпоставку о прикривеним смеровима. Та два страшна примера односе се на употребу водене снаге и сијалица од 60 свећа.

О сијалицама од 60 свећа раније сам већ показао шта сам хтео да постигнем и мислим да сам довољно јасно доказао, да код те моје примедбе не може бити ни помена о неким прикривеним смеровима.

Да узмемо сад да проговоримо коју о примедби односно употребе водене снаге.

Г. Станојевић ме пре свега исправља и вели, да су и парна снага као и водена снага природне снаге. Међу тим зна се да парну снагу морамо вештачки да произведemo а водена снага стоји нам у природи на расположење. И као год што неће никоме пасти на ум да некога исправља кад каже и ако је то погрешно, да сунце излази и залази, исто тако могао је г. Станојевић себи да уштеди тај труд, те да нарочито наводи, како за мене парна снага ко бајаги није природна снага.

За водену снагу, која нам овде на расположење стоји вели г. Станојевић, „како је врло слаби пад Саве и Дунава веома незгодан за окретање динамо-машина, које се више стотина пута у минуту морају окретати.“

„Добротом једнога нашег уваженог“ техничара, као што г. Станојевић вели, а у разговору сазнао сам, да је овај навод г. Станојевића погрешан, јер слаби пад Саве и Дунава не може имати везе с великим бројем окретања динамомашина. Зна се да има водени мотора, који и код врло малога пада и малом броју окретања и то 2 до 4 пута у минуту, покрећу машине, које не само више стотина већ и више хиљада окретања у минуту могу да учине. Избором добрих пренашања, точковима са зупцима и кајшевицама, може се произвољно велики број окретања постићи, *само ако има потребне снаге*. Снага воде, као што је и ђацима технике а можда и реалке познато, не зависи пак сама од пада воде, већ и од количине. Ако је према томе пад воде незнатан а при том се има велики квантум воде, као што је случај код Саве и Дунава, онда се без сумње може добити и велика снага, која је у стању да покреће динамомашине и „више стотина пута у минуту“.

Зашто се овде огрешио г. Станојевић противу елементарнога правила механике?

На сваки начин не зато, што те ствари не зна, већ занесен предрасудом, да ја као „пријатељ гаснога осветљења“, и не могу радити на томе, да се под што повољнијим условима закључи уговор за елек. осветл. занесен том предрасудом, није хтео ни да размисли о ономе што пише.

Тако може сваки без разлишљања ваздан да нам приповеда о неком предмету и онда ми је сасвим јасно што г. Станојевић

вели да ће читаоци одрећи „сваку важност“ оном његовом одговору „рекавши: да није никаква вештина полемисати са г. Марком Леком и т. д.“

И заиста није никаква вештина полемисати, не само самном већ и са мно о слабијим од мене, кад се тако у најелементарнијим питањима греша.

Нисам стручњак, да се упуштам у испитивање како би се могла корисно употребити изобилна водена снага Саве и Дунава, али и као нестручњак увиђам, да се слаби пад Саве и Дунава па и мржњење тих река које се никад до дна не замрзну, могу наводити као неки узроци, које техника не може да савлада и због којих се водена снага Саве и Дунава не би могла употребити.

Да се нарочито због великих трошкова око инсталације не може сваки водени мотор корисно да употреби наводи г. Станојевић за пример варош Софију.

Тај баш пример, да се изразим речима г. Станојевића „против њега говори“ а за употребу водене снаге.

Као што сам вели софијско електр. осветљ. стаје два и по милијуна динара и интерес с амортизацијом и одржањем коштаће годишње на 260 000 динара. Али, кад се узме у рачун да цела инсталација, елек. машине, зграде, спроводници и употреба водене снаге, стаје два и по милијуна, онда сама водена снага неће коштати свих два и по милијуна, већ отприлике половину и по томе и половину суме интереса, амортизације итд годишње изнеће дакле на 125 – 130.000 дин.

Да видимо сад колико би софијску општину коштало 2000 коњских снага, колико она сад има на расположење, кад би морала да их произведе парном снагом. За једну ефективну коњску снагу и за сат да рачунамо 2 к. угљена. За 2000 коњских снага трошило би се дакле годишње 34.560 тони угљена, рачунајући тону по 25 дин. износи 860.000 дин. Из овога се види, да сам угљен шест пута више стаје но што кошта водена снага годишње. Уз то долазе још многи машинисте, ложаџи, материјал за мазање машина итд. шта код водене снаге отпада а сем тога интерес и амортизација парних машина, које такође с казаном, нису баш тако јевтини, да о томе не би требало водити рачуна; кад се све то узме у рачун онда се може поуздано рачунати, да би парна снага најмање 10 пута више коштала од водене снаге. Па и кад би узели да је претпоставка г. Станојевића истинита, да се у Софији неће сва поменута снага утрошити, нека се само половина утроши па ће ипак још водене снаге остати знатно јевтинија од парне снаге. Поред тога вар. Софија има и ту вајду, што јој стоји на расположењу у изобиљу снага, да је употреби на шта хоће, да јевтино продаје осветљење и да на тај начин придобије многе потрошаче.

Као што се из овога види г. Станојевић изабрао је врло незгодан пример, којим је баш обратно доказао, да је и у таквом случају, као што је у Софији, водена снага знатно јевтинија од парне снаге.

Нема сумње да је велика благодет за сваку земљу и варош, кад има на расположење водене снаге, коју може да употребити.

Београд има из Саве и Дунава на расположење огромну водену снагу и на то сам једино помишљао кад сам у мојим примедбама навео, да би се том „природном снагом“ могао јевтиније но парном снагом електрицитет производити.

Кад сам о томе примедбу учинио, хтео сам да сазнам, докле се дошло с изучавањем тога питања о употреби водене снаге Саве и Дунава и да се зна, да је о том питању било говора онда, кад се потреба указала, нарочито кад се уговором дало повластичару право, да се том снагом користи а међутим у расписаном стечају није то било објављено. Место да је том приликом мирно и нужним податцима, ако је исте био прикупно, објаснио како због тих и тих *фактичких* тешкоћа не можемо рачунати, да би се водена снага Саве и Дунава могла корисно употребити, место дакле да изнеса таква факта, г. Станојевић напада ме, као да сам ово питање о употреби водене снаге покренуо само „под изговором, да би општина добила јевтино осветљење ако би се вода из Саве и Дунава употребила као мотор, г. Марко зна“ вели г. Станојевић. „да би се цела инсталација електр. довела на много клизавије земљиште, јер би онда он због неправилности у раду ел. машина, цело предузеће осудио као рђаво и лакше дошао до замене његове гасним осветљењем. Видите ли дакле да и онде, где г. Марко изгледа најбољи пријатељ ел. осветљења, јер доказује начин како би се оно много јевтиније добило, и ту му он подмеће ногу у корист гасног осветљења“.

Да би ово погрешно мишљење о мени ојачао наводи г. Станојевић за пример ел. осветљење у Темешвару и вели: „Г. Марко нам још у првим својим примедбама каже, како су у Темешвару већ дошли до уверења да ел. осветљење не ваља. Шта више он је једном приликом цитирао случај, како се ел. осветљење угасило баш пред нашом комисијом. Г. Марко врло добро зна“ (чуо је од вас) „(а и ја сам то згодном приликом објаснио) да све неправилности код ел. осветљења у Темешвару долазе отуда, што је за моторну снагу узета вода, која је као што сам мало раније навео врло несигуран мотор“.

По овоме изгледа дакле да сам тражио, да се за произвођење електрицитета употреби код нас водена снага нарочито зато. да би и код нас ел. осветљење било онако несигурно као што је у Темешвару.

Али и овде је сам Бог казнио г. Станојевића што ми памеће неке намере, које ми ни у сну нису пале.

Како су податци г. Станојевића у опште као што смо видели доста непоуздани, то сам посумњао да и овде није такав случај и постарао сам се, да се мало из ближе упознам с електр. осветљењем у Темешвару, и том приликом сазнао сам, да се за ел. осветљење у Темешвару и не узима водена већ парна снага.

И приликом расправљања питања у нашој општини о узимању електр. или гасне светлости, г. Станојевић бранио се Темешваром и то овим речима:

„Што се тиче Темешвара и „електричног помрачења“ у њему ни комисија ни г. Леко еби ту ствар тако озбиљно узели, кад би хтели да признаду у каквим је околностима извршено електрично осветљење у Темешвару. Темешвар је хтео да има скоро бесплатно осветљење. Он је узео као моторску снагу једну турбину, коју креће вода. У сваком таквом случају ми морамо да рачунамо с мразом и сушом и за то је се и десело да се варош помрачила што је вода или опала или надошла или се замрзла или се десило што око бране или је што запало у турбину па је зауставило. Ја нисам хтео ни да вам спомињем воду као мотор за електричне машине, јер

би истина справљање електрицитета тим путем било баснословно јевтино, али се тешко може код нас извршити. И кад би узели воду као мотор ми би смо, разуме се као и Темешвар били изложени под опасност, да останемо више пута поред осветљења у мраку“.

Да би се дакле на најпоузданији начин уверио шта је у ствари, обратио сам се председништву Темешварске општине питањем: да ли се икад употребљавала водена снага, којом се толико г. Станојевић брани, за темешварско ел. осветљење, евентуално, од када је водена снага замењена парном снагом. Одговор, који сам од г. председника општине темешварске добио гласи: да они за електр. осветљење вароши нису никад узимали водену снагу

Шта би имао на ово да нам г. Станојевић одговори?

Ништа друго, већ да је мислио, да се у Темешвару производи електрицитет воденом снагом и да није знао да се производи парном снагом, као што није знао, да сам о воденој снази говорио једино као о снази, која је знатно јевтинија од парне снаге, није знао да је електрично осветљење у опште а посебице у Бечу знатно скупље од гаснога, није знао да су чесме и фењери две сасвим различне ствари, које се према садашњим нашим приликама не могу међу собом упоређивати, није знао какве су прилике код нас и мислио је да такви случајеви какви се код нас дешавају, „да се у другим варошима не могу ни замислити“, мислио је да сам толико ограничен, да за једну сијалицу од 16 свећа тражим сијалице од 60 свећа, није знао, да сам у одбору општине вароши Београда имао раније већ прилике, да проучавам и оцењујем питање о гасном осветљењу и да сам га истом строшћу проучавао као и сад питање о електричном осветљењу Београда, није знао, да ја као грађанин ове вароши не могу имати никаквога повода, да будем мање пријатељ наше општине од њега, није знао, да тим својим незнањем штети интересе и углед наше општине, није знао да ће тиме изазвати ову полемичку, која је непријатна за њега и за мене и т. д. и т. д.

Али, тиме се г. *Бока Станојевић*, не може оправдати и као поштен човек мора јавно бар то признати, да ме је из незнања и необавештености напао.

Др. Марко Т. Леко.

СТЕЧАЈ

За инжињерско и архитектонско одељење грађевинске управе општине београдске, потребан је један

УПРАВНИК

Дужности тога управника прописаће се нарочитим пословником, а у главном биће ове:

Управник руководи све послове поверених му одељења, и врши врховни надзор над извршењем тих послова. Он је одговоран за савесно и тачно извршење свију послова, како оних које он сам врши, тако и оних које буде вршио њему подручни персонал.

Управник је референт за све предмете, који се тичу његове управе, приликом решавања тих предмета у суду и одбору општинском или грађевинском одбору када се установи.

Управник се стара о попуњавању свега осталог персонала за поменути одељења, у границама буџета. Он предлаже суду или одбору општинском лица за сва остала места у тим одељењима.

Прва плата управнику је 7000 динара, а нарочитом уредбом означиле се доцније, на који ће се начин повишавати.

Како ће се морати скоро завести стално одељење за водоводе, то ће од пријављених имати првенство онај, који би се могао примити и управе водовода. У томе случају одредиће се управнику особен додатак плате.

За управника примаће се само Србин и то у првом реду онај који је у Србији рођен. Затим мора да је испунио све захтеве, који се траже од инжињера при примању у државну службу, да је најмање десет година провео у пракси, и да је потпуно телесно здрав.

С тога је сваки дужан уз своју пријаву, приложити доказе о месту рођења, о школској спреми, о годинама у пракси или служби, проведеним и лекарску сведоцбу.

Рок за пријаву траје до 20 Марта 1892 год.

Од суда општине вар. Београда 13 Фебруара 1892 г. АБр. 2415.

СТЕЧАЈ

Пошто је упражњено место општине бабице за енглезовац, то суд општине вароши Београда расписује стечај за општинску бабицу за то место.

Плата је годишња 600 динара.

Молбу с документима треба поднети овоме суду најдуже до 15 Марта текуће године. Првенствено право на ово место имају Српкиње.

Од суда општине вароши Београда 6. Марта 1892 године АБр. 4226 у Београду.

ПОКЛИЧ

СРПСКИМ РОДОЉУБИМА.

Општина вароши Београда примила је Панчићеву статуу, коју је израдио наш одлични и родољубиви уметник г. Ђока Јовановић с тим, да је општина има поставити у парку на великој пијаци о свом трошку и старати се о њеном одржању.

Но да би се трошкови око саливања статуе могли исплатити г. Ђока Јовановић обратио се молбом општини вароши Београда, те да она прикупља добровољне прилоге.

Општина вароши Београда примила је на себе ово прикупљање. Тога ради општина се обраћа на све српске родољубе у опште, ма где они били, да притекну у помоћ прилозима ради саливене статуе великог Панчића. Нарочито се општина обраћа ученицима великог покојника, данашњим носиоцима мисли Панчићевих, славом увенчаних. Исто се тако обраћа нашим удружењима и јав-

ним корпорацијама, да помогну нашег врлог уметника али и докажу да поштују своје великане, јер ко заборавља заслуге трудбеника славом увенчаних на пољу науке, није достојан, да их има.

Од општине вароши Београда 29. Фебруара 1892. год. АБр. 4119.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ

Пошто на држаној лицитацији на дан 17 тек. мца, за грађење друма за везу Крагујевачког са Шабачким друмом, није био довољан број лициганта, то ће се ова лицитација понова на дан 11 Марта тек. год. од 2 до 5 сати после подне држати у грађевинском одељењу суда ово општинског (у Панђелиној кући на марвеној пијаци).

Кауција 1800 динара у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови, предрачуни и планови попречних профила могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана за време канцелариско и при лицитацији.

Од стране суда општине вар. Београда ГБр. 227 — 19. Фебруара 1892. год. у Београду.

На дан 12. Марта тек. год. од 2 до 5 сати после подне, држаће се у канцеларији грађевинског одељења суда ово општинског (у Панђелиној кући на марвеној пијаци) јавна усмена лицитација за откопавање земље до нове нивелете на палилулској пијаци.

Кауција 260. динара у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови и план попречних профила могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана за време канцеларијско и при лицитацији.

Од стране суда општине вар. Београда ГПр. 248. — 20. Фебруара 1892. год. у Београду.

На дан 16. Марта тек. год. од 3 до 6 сати после подне држаће се у канцеларији грађевинског одељења суда ово општинског у Панђелиној кући на марвеној пијаци јавна усмена лицитација за издавање под закуп општ. мајдана на топчидерском брду звани „Бела марама“.

Кауција 300 дин. у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана за време канцелариско и при лицитацији.

Од стране суда општине вар. Београда ГБр. 178. — 23. Фебруара 1892. год. у Београду.

Пошто одбор општински у седници својој од 20. тек. мца. из законих узроча, није одобрио лицитацију за грађење калдрме до тераним и ломљеним каменом, циклоп тротоар и шеталиште (макадаш) у Душановој улици, то ће се на дан 13. Марта тек. год. у грађевинском одељењу Суда ово општин-

ског у Панђелиној кући на марвеној пијаци, држати друга јавна усмена лицитација од 3. до 6. сати после подне за израду горе поменуте калдрме.

Кауција 5000 динара у готовом новцу или државним папирима.

Ближи услови, предрачуни и планови попречних профила могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана за време канцеларијско и при лицитацији.

Од стране суда општ. вар. Београда ГБр. 241. — 27. фебруара 1892. год. у Београду.

У грађанском одељењу Суда ово општинског (у Панђеловој кући на марвеној пијаци) држаће се следеће јавне усмене лицитације:

I.

На дан 20 Марта тек. год. од 9 до 12 сати пре подне, за полагање тротоара у „Которској“ и „Депеничкој“ улици.

Кауција 100 динара.

II.

На дан 23 Марта тек. год. од 9 до 12 сати пре подне, за полагање тротоара у „Узун-Мирковој“ „Дубровачкој“ „Васиној“ „Вук-Караџићевој“ улици и преко велике пијаце.

Кауција 200 динара.

III.

На дан 24. Марта тек. год. од 9 до 12 сати пре подне за полагање тротоара у „Споменичкој“ и „Кнез Милошевој“ улици.

Кауција 200 динара.

Све кауције полажу се у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана за време канцелариско и при лицитацији.

Од стране суда општине вароши Београда ГБр. 310. 5 Марта 1892 год. у Београду.

Пошто лиферант сена ни до данас није снабдео општину са потребном количином сена, то ће рачуноводство суда општине вароши Београда на дан 12. Марта 1892 год. држати лицитацију за набавку 126.000 кила сена.

Личитација ће се држати у рачуноводству суда општинског од 8 до 12 пре и од 2 до 5 сати после подне, у које ће се време и закључити. Кауцију полажу српски грађани 1.260, а страни поданици 2.520 дин. у новцу или државним папирима од вредности.

Услови ове набавке могу се видети у рачуноводству пре а и на дан лицитације.

Из рачуноводства суда општине вароши Београда 5. Марта 1892 год. СБр. 579.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БОГРАДСКЕ

(ПО СТЕНОГРАФСКИМ БЕЛЕШКАМА)

Држан 4. новембра 1891 год. у Београду

(свршетак).

Мата Јовановић. Господо, онако исто како по закону не може бити ово укинута тако исто по закону не може се ово сводити, јер је њиме прописано колико се плаћа. По томе ја налазим да је и комисија погрешила сводећи овај приход. Ми можемо, ако налазимо да треба то укинути за Београд, да порадимо на томе да се то законодавним путем сврши а дотле мора остати као што је. Никако пак ја не делим мишљење Велизарићево да ми овим можемо да испунимо само форму стављајући и приход од ове таксе.

Председник. Комисија је метула ову смањену таксу с тога што она зна и начин како се овај акцис наплаћује од кафеција од стране закупца. Она је дакле ставила онолико прихода колико се у истини и споразумом може прикупити, — кад буде то у општинским рукама, то ће се прибрати на згоднији и повољнији начин али неће бити толико прихода. Увидају овог прихода нема места јер има много механа и кафана које троше пића и приход је велики. У другом свету боре се људи против алкохолизма, против пијанства организованим удружењима и троше силне паре на то, да је што мање механа и кафана па и ми не треба да стварамо олакшице да могу нове кафане и механе да се отварају.

Ст. Чађевић. Ја сам хтео само толико да нагласим да је доиста наш кафециско-механски еснаф преоптерећен. Ја сам мало пре чуо да има око 400 људи тога еснафа. По томе дошло би на име акциза на свакога око 25 динара. То није велика сума и ја мислим да је они треба радо да положе зато што ће наплату вршити сама општина и неће их кивити поједини закупци који би место 10 истерали 20 хиљада дин.

Чланови еснафа не треба да буду неувиђавни и тесногрудни тим пре што знају да се не могу суме за реформу Београда узимати од сиротиње, које има доста и која по месец дана нема са чим да се омрси због великог намета на говеђину, на дубок и т. д. са чега се је цена изравнила са бечком и велико варошким ценама.

Ја мислим да ову цифру оставимо за сад и да је избришемо кад се закон измени.

Ова позиција служила је за текуће потребе општинске, она је сведена на минимум, сведена је толико да неће имати, механције и кафеције да плате више од 25 дин. с главе на главу и ја сам за то да се ова позиција остави у буџету при свем том што верујем да ти људи подносе доста велике терете.

Дим. Најдановић. Вели се: закон је одредио да се акцис наплаћује. То јесте али ја мислим да закон није забранио да ми опростимо ову таксу кад нађемо за добро

А. Васиљевић. Мислим да се ово ослобођење не би косило са законом. Општина је београдска то исто оптеретила и на ђерму па не би било право оптерећавати ту исту робу и у подруму. Ово би била нарочита врста врло неправде дажбине и ја сам за то да се овај приход избрише.

Раденко Драговић. Треба знати да није само београдски кафецијски и механски стадеж оптерећен овом дажбином. Не. Њој

су подложни каф. и механције у целој земљи само што ми у Београду гледамо да им терете олакшамо. Они треба да то увиде и да не траже да са свим ништа не плате јер то би било противзаконно. Боље је да ово остане овако него да дође после нас неко други н. пр. у Мају или Јуну па да каже: ово је један приход на који имам права по закону: дај га, па у место да кафеције и механције плате 10.000 а оно да им се узме и 50.000 дин.

Лазар Дашковић. Г. Мата рече да је законом одобрен акцис. То је истина. Али после тога закона механције и кафеције оптерећене су са 5—6 других закона, те није право да им се и ово наплаћује. С тога бих молио председништво да има доброту изнети ову ствар како треба пред законодавном телом, да се овај акцис укине ако је икако могуће. Што се каже да је цифра мања него што би се могла по закону купити, то, верујте не стоји. Кад би општина наплаћивала таксу она би увек наплатила мање. Али општина је предала ово једноме лицу па оно наплаћује. Како наплаћује то је читава историја. Он дође у радњу онда кад газда има највише посла око муштерија, тражи да се мери пиће и кињи га дотле докле му овај не да шта тражи. Треба имати на уму шта кафеције и механције чине користи овој општини, треба знати да они плаћају ваздан које каквих државних и општинских такса, да издржавају по толике момке и да према томе треба да им се учини законодавним путем оно што они с правом очекују, то јест док се не укине закон о наплати акциса.

Због тога сам ја и молио да се стави приход од ове позиције у 2000 дин. и да се поради да се овај закон укине.

Председник. Неколико је пута г. Лаза Дашковић споменуо овде у одбору, да одбор изађе пред скупштину да се акцис укине.

Ја ћу да подсетим г. одборника, да је о овом предмету раније било говора, и раније решено, да се председништво обрати народној скупштини са овим објаснењем и да употреби право да се тај акцис завар. Београд укине. То до сад није учињено и комисија је само рачунала с овом цифром на позитивно стање и рачуна да би се огрешила о своју дужност, ако и тај приход не би забележила, а нама остаје пут како ће се поради, да се тај акцис укине, тек сад одбор се не може тога прихода одрећи.

Бока Димитријевић. Ја се не сећам тога решења овде у одбору бар за моје време, али и да је решено, ја не би пристао на то, да одбор моли скупштину. Нека се сам еснаф за то обрати на скупштину па нек моли. Не знам за што би се одбор у то мешао.

Никола Р. Поповић. Одбор не сме да укине акцис. Замислите овакав случај: одбор каже нема акцис. Сутра дан неко се понудио и даје општини 10 хиљада динара за право на акцис. Сме ли општина да одбади? Не сме. И ако да, он ће се жалити државној власти и она ће уништити рад одбора. Ја вас молим да примимо 10.000 динара јер на сваког механцију долази само по 25 динара.

Лаза Дашковић. Од известиоца комисије чуо сам да је било мишљење, да ова позиција буде од 2.000 динара (Чује се: то није.)

Коста Б. Михајловић. Најпосле и еснаф ће пристати на 10.000 динара, али тако да

се не даје на лицитацију него сам еснаф да покупи и донесе одбору, а после општина да учини корак код народне скупштине да се са свим укине. (Чује се: то је врло добро.)

Димитрије Најдановић. Ја тражим да се реши прво хоће ли се укинути акцис или не, па после да дође на решење предлог Косте Б. Михајловића.

Председник. Ја ћу ставити комисијски предлог на гласање. Ко је за то, да се прими комисијом одређена цифра нека гласа „за“, а који није нека гласа „против“ — (настаје гласање).

Гласало је 14 „за“ 2 „против“. И тако усвојено је мишљење комисије да цифра на акцис буде 10.000 дин.

Стеван Чађевић. Још да се допуни предлог комисијски с тим, да општина просто оптерети еснаф да ову суму покупи и суду донесе.

Председник. Ово се узима к знању.

Сад молим вас, чујте даље, (књиговођа чита).

Мата Јовановић. Ја био мишљења да изоставимо из буџета ову позицију под бр. 121 односно казни чиновника општинских; једно с тога што није лепо да ми на ове казне у напред замишљамо, а друго те казне нек иду на одређени фонд. Нас неће ова цифра бог зна колико користити.

Председник. Закон општински дао је право председнику и суду да може да казни своје чиновнике за неуредно вршење дужности. То се разуме, јасно казано и мора се та казна унети у општинску касу.

Односно оне друге мисли г. Матине за фонд, комисија је и то имала у виду и оставила је једну цифру.

Марко Велизарић. Ја би био мишљења да та цифра дође у ванредни приход, јер се то не може сматрати као редовни приход. По томе та би позиција могла овде изостати.

Председник. Томе нисам противан ово и одбор прима.

Марко Велизарић. Ја би још предложио и то, да се позиција 122 и 123 споји у једну и да та цифра буде укупно 8 хиљада дин. Тако је исто и комисија што прегледа тромесечне рачуне, ове две позиције свега у једну. (Чује се: боље је да остане по предлогу).

Председник. Дакле остаје по предлогу комисије? (јесте).

Мата Јовановић. Шта је било са мојим предлогом о чиновничким казнама?

Председник. Остаје као редован приход.

Мата Јовановић. Ја то не одобравам. С тога тражим да се гласа. Незгодно то изгледа примити чиновника у службу и опет у напред предвиђати казне.

Председник. Ја ћу ставити на гласање.

Ко је за то, да казна за чиновнике остане по предлогу комисије, тај ће гласати „за“, а ко је за г. Матин предлог, да се та позиција изостави, нека гласа „против“.

Гласало је 11 „за“ а 2 „против“ И тако усвојено је по предлогу комисије.

Пошто је већ доцкан закључујем састанака.

Састанак је овај трајао до 9 сахата по подне.

Држан 6. Новембра 1891. год. у Београду.

Почетак у 5 и по часова по подне.

Председавао председник општине Милван Р. Маринковић.

Председник. Пошто има довољан број одборника да се може радити, то отвара одборску седницу и молим да чује записник последњег састанка. (Секретар прочита).

Има ли ко шта да примети на записник?

Соломон Азријел. Ја сам ономад учинио једно питање на председника односно закупа за чишћење нужника и помијара; на о томе није ништа у записнику записано. Молим да се и то стави у записник.

Председник. Истина је то и г. секретар је заборавио да запише. Ја сам на ваше питање одговорио, да је одмах дато једном другом да тај посао врши, и с тим је г. Соломон задовољан био.

То ће ући у данашњи записник и с тим ће се и ваше питање увести у записник.

Има ли још ко шта да примети? (Нема)

Усваја ли одбор записник? (Усваја).

Јован Станковић. Једно питање. Ја сам чуо да један у фишекдијској чарнији мери храну на свој кантар, кад год што купи, а неће да зна за општински.

Је ли то познато председништву и како то сме да буде?

Председник. То питање ја сам већ добио на писмено од г. Ђоке Николића и овога часа издао сам наредбу дотичном ђмету да тога човека узме на одговор.

Ђока Николић. Њега су већ једанпут казнили за то, и он опет мери и вели, да га нико не може и не сме за то казнити и шта више вели, да ће за инат да мери. Он до сад ништа није купио на пијаца, што се мери на општински кантар, него сам купи без мере и сам мери, а кантарију не плаћа. О томе не треба испитивати ништа, већ пошљите једног човека нек пази, па ћете се одмах уверити.

Председник. Добро све ће се ипак испитати и по закону шта треба урадити. Мени то до сад није познато било, а сад ћу по тој ствари учинити све што ми дужност налаже, јер је право мерења општинско. (Одобравање).

Сад прелазимо на претрес буџета.

Пре него продужимо где смо стали, почећемо прво са расправом питања о зеленом венцу, које је за данас остављено да се реши. Овде су акта о свему и сав говор у пређашњој седници био је око тога, да ли је уговор закупа закључен пре закона о дозволи слободне пијаце. Колико смо видети могли, уговор је на два месеца пре закона закључен. Доцније кад је закон изашао, проглашен је зелени венац за слободну пијацу, али се то није могло до сад извршити због постојећег закупа, а не може ни да се сврши без пристанка одбора. Закуп има да траје још 10 месеци, а уговор је закључен 6 септ. 1889 год.

Јован Станковић. Не може се то понитити и да пропадне општини толики приход. С тога сам да он издржи уговор до краја.

Соломон Азријел. Што није тражио одмах кад је закон изашао, него чекао читаву годину доцније.

Председник. Дозволите да вам објасним. Закупац је у згоднијем положају према општини но општина према њему јер он има право по уговору, да све зграде преда општини по процени вештака бираних и

од његове стране и од општине. Он сад напушта то своје право бирања вештака и вели, општино, ти процени вредност зграда сама како знаш и како за право нађеш ја ћу тако уступити те зграде. Ево његове молбе ствар овако стоји и сад ви како хоћете или да му се уважи молба па да се овај приход избрише по уговору а да мете нека мања цифра пошто општина свакојако мораће имати од те пијаце неки приход.

Коста Главинић. Како ће се решити ово питање то је друга ствар, али питање је овде о овој позицији. Ако усвоји општина раскинуће уговора онда ће то однасти у приходу и доћи мања цифра, но тада и у буџету расхода мора доћи једна позиција од извесне суме на плату онога, који буде прикупљао приход од пијаце зеленог венца. У сваком дакле случају ова позиција прихода не може да однадне.

Соломон Азријел. Држим да ова позиција не треба да однадне с тога, што је она основана на уговору. А доцније може одбор да донесе решење о садањој молби да ли да се уговор раскине или не.

Раденко Драгојевић. Уговор је прављен кад није било закона. Сад кад је дошао закон који то потири, онда ни уговор не може да опстане на штету грађанства.

Ђока Новаковић. Овде стоји од закупа трга на зеленом венцу. Према закону сад то не може да опстане, а тако исто не може да опстане ни према ранијем решењу одбора, којим се та пијаца има да прогласи за слободну. С тога треба избрисати реч „закупа“ и метути: приход од пијаце.

Мата Јовановић. Молим вас, господо хоћемо ли да решавамо вечерас буџет или пијачно питање. Нама треба приход и слажем се с г. Ђоком Новаковићем да се каже приход од пијаце зеленог венца, а уговор да се раскине.

Председник. Па добро. Хоћете ли овако да се мете приход од пијаце зеленог венца па да предвидимо оволику исту цифру.

Мата Јовановић. Мени се чини да ово детаљисање у буџету на поједине партије чини велику забуну као што сам то казао и онде где је казано о казни чиновника. То не чини битну разлику да се мора одвојено водити.

Коста Главинић. Ја верујем да је теже за књиговодство, кад има више партија, и онда се свакад зна, колики је приход и од чега; као и колики је приход од једне, а колико од друге пијаце. А што се тиче суме, ја би ову исту цифру опет предвидио, па на крај године како буде.

Председник. Хоћете ли исту цифру?

Милутин Марковић. Ја мислим да остане иста цифра.

Ђока Новаковић. Нека остане само би молио, да се молба закупца изнесе после што пре на решење.

Председник. То зависи од вашег захтева. Усваја ли одбор оволику цифру од пијачне таксе? (Усваја).

Сад изволте чути даље. (Књиговођа чита)

VII. прирез

Од приреза 180.000 динара.

Ђока Новаковић. Ја би питао г. председника да одговори, да ли је подмирена она потреба, због које је удареч овај прирез.

Председник. Ово је питање управљено на мене.

Општински прирези унети су у буџет ради подмирења општинских потреба, које

општина има да подмири у колико не може од других својих прихода да изиђе на крај. Ти су прирези раније одобрени и по том праву непрестано улазе у буџет.

Општински прирез био је 28 п. дин. од динара непосредне порезе и тај прирез смањен је на 20 п. дин. а то с тога што је због Калачијевих планова повећан био на још 8 п. за 5 година док се она сума утрошена на те планове не попуни.

Дакле прирез на 20 п. редован је, а овај вишак са 8 п. био је одређен за извесно време и сад је отпао. Да ли ће 20 од сто приреза изнети 180 хиљада то не знам али по уверењу пописника које сам ја питао излази да ће изнети више од 180 хиљ., а то с тога, што се број становника умножио и сад још зависи од тога, да ли ће се моћи сав прикупити.

Ђ. Новаковић. По закону о општинама ни један прирез не може се ударити док га збор не одобри. А у уставу стоји да се прирез може узимати само кад се изгласа на збору. Према томе ја мислим да треба да се то одобрење добије да нам се не би пребацивало да смо се оглушили о наређења закона и устава и нисмо испунили прописне форме.

Председник. Што се тиче ове мисли коју је изнео г. Новаковић, ја могу да му кажем да то вреди само у том случају кад се уводи нов прирез или кад се одобрени повећава; међутим овде није тај случај. Ми имамо раније законодавно решење о купљењу приреза; тај прирез ми не само не увећавамо него га смањујемо, јер она потреба за 20 од сто која је била, та је требала. Збор има права да одобри прирез и од 40—60 од сто.

Према томе што је овај прирез одобрен излишно би било тражити још некакво одобрење.

Ђ. Николић. И ја сам имао да обратим пажњу на то, што је г. Новаковић казао и више ништа немам ни ја.

К. Главинић. Ја сам мислио да чиним питање али је председник сам објаснио: да је прирез од 20 од сто прешао све законске форме и да би смо сад чинили излишан посао, ако би смо хтели да ово иде збору на решење. У осталом и сам министар финансија побрисао би нам тај приход, кад не би имао свога основа законског.

Ових 20 од сто приреза, то је стални прирез који је прошао кроз законске формалности и нема смисла тражити му накнадно одобрење.

Милутин Марковић. На говоре г. председника и Главинића имам да приметим ово. Кад би ми за сваки прирез што га имамо да прибирамо, морали да тражимо зборско одобрење, онда би нам такво било потребно и за Калачијеве планове и за друго што. Али кад има одобрења за прирез, онда све што се може плаћа се из њега ако се односи на оно чему је прирез намењен. Овај прирез сталан је; он постоји одавна по буџету; по њему су испуњене све законске форме те по томе никакво нам друго одобрење не треба. Бар ја сам тога мишљења да за овај прирез не морамо да тражимо одборско одобрење.

Ђ. Новаковић. Ја сам мало пре казао да не налазим да ово може да буде по закону. Овде има да се примени она одредба која стоји у уставу, по којој ни један прирез не може бити без одобрења збора. Сматрам за дужност да то поменем те да се не учини погрешка, јер оно што је некада јед-

ним законом било одобрено сад је уставом на коме је садањи закон о општинама основан.

Председник. Ово је прошло своју законску процедуру, која је важила у своје време, па је са свим свеједно да ли га је одобрила полиција или ко други. То што је тако правило свршено, не може се сад доводити у питање. С тога да решимо ствар. Ко је за то да се предложена цифра пререа прими, тај ће гласати за; ко је против, против.

Гласало је 3 „против“, 13 „за“. Дакле ово је усвојено.

Књиговођа прочита одељак VII. Разни приходи.*)

Одбор измени по предлогу К. Главинића приход под бр. 130 од 1000 на 500 дин. као приход од ученичких радова у трг. занатл. школи; остало прими.

Председник. С овим је свршен редован буџет прихода. О оделитим можемо решавати пошто свршимо буџет расхода.

Сад вас молим да саслушате г. Марка Велизарића да вам прочита извештај о прекораченим партијама буџета.

М. Велизарић чита.

Мата Јовановић. Ја бих молио господу из комисије да објасне: да ли овај број писара није умножен или је дефицит постао због повишице плата.

М. Велизарић. Ми смо у књиговодству питали и сазнали да су плате повећане.

С. Азријел. Ја сам гледао у књиге и видео сам да су и повећавање плате и увећан персонал. И за то смо тако и одобрили.

Председник. Одбор општински одлучио је да се свима порезницима повећају плате на 72 дин. месечно. То је одлучено у Јануару или Фебруару, међутим у буџету је фигурисало 4800 место 5800. дин.

Што се тиче броја писара, ја га нисам повећавао од када сам на овоме месту него сам гледао да га смањујем као прв. код евартовних одељака где је требало да има и практиканата и писара, па сам ја у два три пута оставио да писари врше све послове.

Мата Јовановић. Из извештаја чујем да број писара није повећан, него је било повишица плате. Код практиканата комисија каже, да је примљено толико практиканата да се мора увећати буџет. Ако наступи потреба за повећање персонала, онда то треба изнети пред одбор.

Председник. Ако имате по броју практиканата он да немате писара. По буџету има помоћника књиговође; ја то вршим са писаром практикантом. То су ми уштеде.

Марко Велизарић. Ја сам хтео да кажем то што је казао г. председник само у другом облику, т. ј. да смо ми као буџетска комисија, упоредили платне спискове и видели смо да је последњи платни списак по суми издавања од ранијих платних спискова. Ова буџетска позиција стављена је на основу тог последњег, по издатку мањег списка, а то је оно што каже г. председник да је он за своје време као председник општине имао по платном списку, уштеде.

Мата Јовановић. Ја примам к знању то што каже г. председник, да са млађим чиновницима врши дужност виших чиновника, али само једно ми се не допада, што је рачуноиспитача заменио са другим чиновником, а зна се, да се ту тражи рачун-

ска спрема и може због тога бити, да рачуни не буду добри.

Раденко Драгојевић. Кад се види да ће се буџет прекорачити, то или не треба давати додатке или умањити практиканте.

Председник. Што се тиче рачуноиспитача место је то било празно, онда кад сам ја на ово место дошао. Међутим наступило је ово питање.

Ви сте решили да се преустроји књиговодство и по вашем наређењу учињено је све да се по новом рачуноводству удеси и кад то буде готово и ступи у живот онда да се рачуноиспитач набави, па да он све испитује рачуне. То ме је руководило, те одмах то место ни сам попунио а међутим обраћена је пажња на рачуне док не ступи у живот ново грађење књиговодства, а то ће бити у месецу Јануару идуће године. То је тако морало бити због нагомиланих текућих послова. Ја се опомињем да сам казао једним, да се рачуновођа плаћа из плате рачуноиспитача, док се овај не постави.

Усвојите то, да доиста буџет стоји као правило, да се мора држати њега и да се то правило никад не сме да прекорачи и мислим да сте уверени, да сам тако и до сад радио.

Усваја ли одбор извештај комисијски?

Раденко Драгојевић. Односно партије за сиротињу казао би да не треба сваком давати док се добро суд не увери да је крајне сироме и да му треба помоћи.

Председник. Чим сам дошао на ово место ја сам одмах поставио себи у дужност да видим ко прима ту милостињу и да ли заслужује и колико? У тој цељи ја сам образовао комисију и она је трошила податке и лично се по кућама уверавала а и ја сам и кад сам видео морао сам и биографски да опишем онога, који то ужива и чим сам познао, да неко незаслужује милостињу њему сам или одузео или смањио, а давао ономе што заслужује доиста помоћ. Због тога је и решено, да се подигне сиротињски фонд и сиромашни дом.

Дакле усваја ли одбор овај извештај? (Усваја).

Сад је на реду буџет расхода.

Како има прво на реду плата председника, која се тиче мене, то ћу се ја уклонити док то питање прође, а заменуће ме члан суда г. Љуба Романовић. (Излази).

Љуба Романовић. На реду је господу прво плата г. председнику, (књиговођа чита).

„I Управи плата“

г. Председнику 12.000 динара.

Димитрије Најдановић. Ја држим да је то велика плата и требало би је свести на 10000 динара.

Соломон Азријел. Ја опет према данашњим пословима мислим да је мало 12000 динара. Он има данас у општини 2—3 пута више посла, него један министар у министарству.

Марко Велизарић. Комисија је укинула неке позиције из економнога буџета, тиме је учињена уштеда али је дужност председникова оптерећена са много више посла, по што је до сада имао. Осим тога, плата је ова остала по старом да би оставили грађанству могућност, при избору нових часника, да може кандидовати и изабрати председника што способнијег за то место. Из тих разлога комисија је предложила плату по садашњем буџету за коју и ја гласам.

Љуба Романовић. Ставићу на гласање.

Ко је за то, да плата председнику буде 12 хиљада дин. по предлогу комисије гласаће „за“, а ко није гласаће, „против.“

Гласало је 16 за а само један против, тиме примљена је ова позиција (књиговођа чита даље).

„2 Благајнику 4000 динара.“

Соломон Азријел. Ја сам за то, да благајник треба да полаже кауцију. (Председник заузима своје место).

Председник. Ми смо у комисији расправили то питање и мислимо да благајничку дужност поверимо на онај начин како је у новчаним заводима, па да га не мора бирати збор, већ да се тражи способно лице, које ће дати довољно гаранције у имању или кауцији па да се не крпају грађани на избор.

Да вам саопштим разлог за то: садањи благајник, који је и члан суда у исто време, такав је човек у коме се са свим може веровати за сигурност новца али у благајничким пословима и вођењу рачуна није спреман. Има прилика где је он побркао с тим рачунима па мора да даје исправке и због тога да страда није право. Зато је овде засебно стављено лице.

Бока Николић. Ја радо пристајем на тај предлог, али онда неће благајник служити за 4 хиљаде дин. него за 6—7 — 8 хиљада динара.

Мата Јовановић. Господу, плата од 4000 дин. није бог зна како велика а није ни мала. Окружни благајници не могу имати 4000 динара, годишње плате. Толика је највећа плата коју може имати благајник у државној служби. По томе дакле није то тако мала плата, те да не бисмо могли имати довољно озбиљних кандидата за та места. Благајник задруге има 3600 дин.

Б. Николић. Ми смо тражили благајника за водовод; знаш ли шта је човек тражио? Тражио је 6000 дин. јер се тражи да положи кауцију итд. (чује се! то је један човек тражио).

К. Главинић. Добро је мњење да за благајника употребимо чиновника и кад узмем у оцену све добре стране — ја сам за то. Једна је незгода за суд али одбор који би га бирао, што узима на се моралну одговорност за све оно што би се десило с тим лицем. У толико би дакле мање одговорности било кад би дужност благајника вршио кмет кога сви грађани бирају.

Ја сам ипак за то да се бира стручан човек као чиновник али слажем се с г. Боком да плата од 4000 дин. није велика за њега као благајника који ће да има годишњи обрт 2,000.000 дин. У осталом ваља имати на уму да су благајници у другим службама и учесници у тантијема, а они у државној имају иначе осигурање положаје, пензије и т. д. Ја бих био за плату од 5000 дин. ако хоћемо да имамо чиновника, а ако хоћемо да један од чланова суда врши ту дужност, онда је друга ствар.

Председник. Овај благајник погрешно је увршћен овде под бр. 2 у место у одељку под III. То ће се исправити. Међу тим да вам напоменем шта је комисију руководило да благајнице овако засебно уреди. Ви знате да у Београду има доста људи, који се баве прикупљањем прихода општинских, они све те приходе предају једноме лицу. И сад или ће тај благајник гледати на текуће послове — исплате и т. д. или ће да се бави прибирањем прихода. С тога је бу-

*) Општински буџет засебно ће се штампати.

цетска комисија мислила да тај посао по- дели на два лица, од којих ће се једно ба- вити прибирањем већих сума а друго да се бави прикупљањем од оних који купе раз- не приходе општинске. Са тога је доле у одељку III међу благајничким особљем ме- тут и један млађи благајник. Хоће се да то буду два чиновника које ће примати или суд или одбор — како се утврди. Ако би лица за благајнике долазила избором збора то би имало својих тешкоћа, јер би бла- гајник, као и сад, могао за сваку радњу општинског суда, да тражи решење од- бора, а то би било доста незгодно нарочито кад би се хтела каса да изненадно прегледа. То би се избегло само тада ако би благајник био чиновник.

Да би се ова служба боље вршила ја мислим да треба да примите ово.

Односно плате, цените колика треба да се да. Комисија налази да би се са 4000 дин. добило добро лице за ову службу.

М. Велизарић. Мимо онога што је до- сад казано, има још један разлог са кога благајник мора бити стручно спреман. Ми смо за идућу годину увели дупло књиго- водство, и сваки нови благајник мора ће знати тај начин вођења књига, да би могао разумети и одржати везу између књиговод- ства и благајне. Онај други благајник о коме је г. председник говорио, треба такође да се одобри, јер се тиме хтело да у овој оп- штини, буде само један чиновник (подбла- гајник), који ће водити рачуне и примати све дневне приходе општинске и ове, ако се оће, да преда истог дана глав. благајнику, а да се не ради као до сада, да тај посао врше 12 и више чиновника; хтело се 12 послова концентрисати у један посао и тиме добити већу тачност и мање злоупотреба. Што се тиче напомене г. Главинићеве о од- говорности одбора због начина избора бла- гајника, ја мислим да те одговорности не може бити јер ћемо ми бирати стечајем најбоља лица према утврђеним квалифика- цијама које ће одбор прописати. Ја примам предлог комисије и немам ништа против тога да се у конкурсу обећа и плата до 5000 дин.

Б. Главинић. Кад сам говорно о одго- ворности, ја нисам мислио на материјалне одговорности него на моралну а од ове се не може никад ослободити ако би одбор или суд изабрао за благајника лице који ни било недостојно тога места. Садашњу пак благајника изабран је од стране збора и по томе одбор нема одговорности него збор.

Б. Новковић. Према закону председ- ник има права да упућује и кмета и све друге на рад према чему он може да од- реди ко ће коју па и благајничку дужност вршити.

Шта се дакле боље хоће од тога?

Председник. Дозволите ми да вам про- читам чл. 45. закона о општинама. Тамо стоји овако: председник руководи општин- ским приходима; у општинама где нема нарочитог лица као рачуновође, може оп- штински суд поверити по одобрењу одбора једноме од писмених чланова општинског суда или коме другом писменом општинском званичнику. — Даље, ако хоће може да узме и званичника за тај посао.

Усвојате ли ову позицију? (усвајамо) С којом платом: 4 или 6 хиљада? (5000) Можемо у конкурсу објавити да ћемо пла- тити 4—5000 дин. (добро).

Мата Јовановић. Ја сам хтео да важем то, да доиста благајник општ. суда има то-

лико послова, као што има један новчани завод и држим да те послове тешко ће моћи савлађивати два човека. По томе има места и да се да благајнику плата од 5 хи- љада динара, јер по новом књиговодству знаће се у свако доба стање касе.

Коста Главинић. Господо, о томе ко- лико ће имати посла не треба разговарати. Он има посла, но то што данас има није толико колико ће тек доцније имати према одпочетом и развијеним радовима у општи- ни. Ми у главном треба да имамо човека од поверења и разуме се да мора бити добро плаћен. У буџету треба максимално озна- чити плату а благајнику казати да почиње плата од 3—4—5 хиљада динара.

М. Капетановић. До 5 хиљада динара можемо усвојити.

Раденко Драгојевић. Па ми смо и до сад плаћали 5 хиљ. динара и с тога смо и предвидели у буџету две цифре једну од 4 хиљ. а другу од 1800 дин. А ако још рукује први благајник са гробљанском онда ће имати 5 хиљ. динара.

Марко Велизарић. Плата од 1800 дин. што је одређена млађем благајнику, исте- раће се од уштеде, што се добија од у- прошћене администрације овога посла, јер ће млађи благајник од сада вршити сам, сав онај посао, што су до сад вршили 12 чиновника, па ће тим бар двојица од ових отпасти.

Председник. Ја ћу ставити плату бла- гајнику од 4—5 хиљада и ставићу на гла- сање овако: које за то да остане по пред- логу комисије 4 хиљ. тај ће гласати „за“ а које да буде 5 хиљ. гласаће „против“ (настаје гласање).

Гласало је 12 „за“ 5 „против“, и тако усвојен је предлог комисије да остане 4 хиљаде динара.

Сад долазе 3 члана судска са депозитом по 4 хиљаде динара.

Усвајали одбор? — (Усваја).

Сад долази: „4 кмета по 3.012 дин. свега 12.048 дин.“

Андра Одавић. Ја би им заокружио равно на 3000 дин.

Председник. Пристаје ли одбор да се избрише вишак од 12 дин. и да буде равно 3000 дин. (Пристаје).

Сад долази „I-ви секретар 3000 дин.“

Андра Одавић. Ја мислим да титулу првог секретара треба да носи секретар од- бора а не судски за то сам да се тако стави.

Председник. Усваја ли одбор предложену плату у 3000 динара с тим, да деловођа одбора буде први секретар а суцки да буде II-ги секретар? (Усваја).

Даље: „правозаступник 4000 дин.“ (Чује се: да ли он што ради) До првог Новем- бра ни смо га имали где сместити у оп- штинску зграду те с тога није седио у згради с канцеларијом, а сад ће добити сталну канцеларију у згради и ту ће ра- дити јер нам је сваки час потребан ради давања мишљења и прегледања уговора.

Димитрије Најдановић. Ја ни сам ра- зумео, да ли он ради само општинске по- слове или ради и своје приватне.

Председник. Њему није забрањено да ради и приватне послове. Ако би морали тај приватни посао забранити, онда би при- нуђени били да узмемо лице, које нико не тражи у адвокатским пословима, а то су махом непотпуно спремни. То није ни мо- гуће забранити. Како нпр. лекари.

Димитрије Најдановић. Знам ја све то,

али кад он има и своје приватне послове он ће више њима тежити него општинским.

Радоје Турковић. Ја мислим да се њему може одредити време рада.

Председник. Па за то нема сумње.

Соломон Азријел. Овде после адвоката треба да дођу и два стенографа општинска а не тамо где су погрешно стављали међу извршиоце. С тога предлажем да се у томе исправка учини. (Тако је).

Председник. Сасвим тако треба као што г. Соломон вели јер су они одборски сте- нографи и овде раде, па овде треба а да се ставе. То се г. Соломоне прима.

Сад долази даље: (чита)

„II. Судство“

Секретар судски 3000 динара

пријавник судски 1800 „

Архивар „ 1800 „

Експедитор „ 1500 „

Усваја ли одбор ове позиције? (Усваја).

Чујте даље.

„III. Благајница“

„Млађи благајник 1800 дин.“

Мата Јовановић. Господо зна се у Бе- граду колико један човек треба да има па да може пристојно живети. Ја не би смео примити благајника са том платом само од 1800 дин. Да метемо 2400 дин. најмање. Он ће имати касу у рукама. (Чује се неће. Он ће имати само дневну касу). Држим да благајника ипак треба разликовати од при- јавника архивара итд. (Чује се: па нек буде 2000 дин.)

Председник. Усваја ли одбор да буде 2000 дин.? (Усваја).

Чујмо даље:

„3 кантарције по 1500 динара, свега 4500 динара.“

Усваја ли одбор? (Усваја)

Даље:

„2. прикупљача пијачне таксе 2000 динара.“

Коста Главинић. Овде морамо да пред- видимо још једног и то за пијацу зелени венац.

Председник. Хоћете ли и трећи да се узме? (Хоћемо). Добро, онда овде долази цифра од 3000 динара (јесте).

Даље:

„Руководатељ пумпе на Сави 960 дин.“

Мата Јовановић. Овде стоји машиниста пумпе, а после и руководатељ. Шта је то руководатељ?

Председник. То је надзорник (Чује се није ни надзорник већ прикупљач таксе од сакадија).

Усваја ли одбор ову позицију? (Усваја)

Даље:

„Машиниста пумпе на Сави 1008 дин.“

Усваја ли одбор? (Усваја)

Даље:

„8 момака кантарских 7200 дин.“

Усваја ли одбор? (Усваја).

Састанак је закључен.

Овај састанак је трајао до 9 сах. по подне.

Држан 11. Новем. 1891. год.

Почетак у 6¹/₂ часова по подне.

Председавао председник Милов. Р. Маринковић.

Председник. Изволте чути протокол прошлог састанка.

Секретар чита (прима се).

За тим чита тражења иследног судије да му се јави о владању и имовном стању

извесних лица и молбе приватних лица за уверене.

После овога прочита резултат држане лицитације за набавку неког школског материјала и намештаја. Понудио је Павле Радосављевић најнижу цену а 10% испод предрачуна (одобрава се).

За овим прочита лицитацију о грађењу магацина за смештај вина. Лука Радосављевић није могао као најнижи понуђач на другој лицитацији да да довољно важну удију, те је држата трећа лицитација. Понудио је Петар Вељковић цену од 15.969 динара. Тај је најнижи понуђач и цена му је испод предрачунске.

Председник. Ради објашњења за ону господу одборнике који нису били прошлих седница. Ово је трећа лицитација која је држата за направу магацина. На другој је изишла цена 14.100. Нудио ју је Лука Радосављевић. Али како он није био поднео довољну кауцију, тражена му је друга јача; он није могао да је положи те са тога држана је трећа лицитација на којој је остала најнижа цена на Петру Вељковићу.

Ст. Чађевић. Колика је разлика између Луке и Петка?

Председник. Преко хиљаде динара. У осталом да вам још и ово напоменем. Ја сам пошто је Лука напустио ствар, привао био Петра и питао га били се он примио лицитације по цени, коју је био понудио лицитирајући на другој лицитацији али он није хтео. Он је, вели, нудио мање цене надајући се да ће на Луци остати лицитација и хотећи да он што више изгуби. Али кад Лука не може да се прими лицитације, не може ни он по старој цени већ по новој коју ће казати на лицитацији. Напомињем и то: да је ова лицитација у толико повољнија од предрачунске цене, што је овде у одбору преиначено и решено: да место обичног мора бити хидраулички креч помоћу ког ће да се зида и фуговање да се остави за пролеће.

К. Главинић. Ја сам хтео да приметим само то да се у будуће обрати пажња при примању кауција и не прима да лицитира онај који нема потпуну кауцију.

Председник. Примедба је основана. Но шта ће се? Господа која су била у комисији наша су да је кауција довољна и добра па су је и примили а одбор је нашао да није добра.

Усваја ли се ова лицитација? (усваја. Соломон А.; ја, не!)

Добро, да гласамо. Ко је за то да се усвоји лицитација, гласаће за, а ко против — против.

Гласали су: против: А. Одавић, Видоје Виторовић, Ристо Петровић, Љуба Јовановић, Јован Петковић, Азријел и Пуљевић, нису хтели гласати: М. Јовановић, Јов. Станковић, Ј. Бркић, К. Б. Мијаиловић, Ђ. П. Мијаиловић, Главинић; остали присутни одборници гласали су за.

Председник. Гласало је 5 за, 6 није гласало, а 7 је било против. То значи — не одобравате лицитацију.

Р. Драговић. Питање је сад: да ли је гласано против с тога што је лицитација скупа или што се неће зидање магацина у зиму.

С. Азријел. Ја налазим да је лицитација скупа и ништа више. Предрачунска је цифра 17000, нуђено је грађење за 16000, после за 14 и сад за 15 хиљада.

То је много и не треба примити но држати другу лицитацију.

Ст. Чађевић. Ако има зидања онда не би требало то чинити сад пошто је зима, но оставити до пролећа, а ако нема зидања него „ригл-ванд“ онда може и сад да се ради.

Г. Бркић. Ја ћу молити да ми се објасни: који су још лицитанти били осим овога?

(Секретар чита: Димитрије Шићански, Петар Вељковић, Пера Јовановић и Василико Дамњановић).

Ја дакле нисам гласао ни за ни против с тога што налазим да ово време није за грађевинске радове те треба да се причека док буде угодније.

Ст. Чађевић. Да ли се зида „ригл-ванд“ или зид?

Инжињер. Зид је ван земље, јер је јефтинији од „ригл-ванд-а.“

К. Главинић. Ја сам казао да против ове лицитације не би имао ништа јер је изишла испод предрачунске цифре и што је предузимач солидан али нисам ипак гласао да се одобри за то што сам противан зидању у месецу Децембру и што је цена изишла већа на овој него на другој лицитацији.

И кад се повео опширнији разговор о овоме, да ми се не би пребацило да не водим рачуна о интересима трговачким што ово не одобравам, ја морам да објасним без велике потребе, а са обзиром на то како се код нас ради, не могу пристати да се зида у месецу Децембру. Са тога ја мислим да би било најбоље оставити ствар до Марта месеца и онда радити.

Ми нисмо ни криви што је ова ствар овако доцкан изашла пред нас, јер је то застало због дуготрајног споразума с г. Министром финансија, који је у неколико тек сад подигнут.

Председник. Жао ми је што сам се толико мучио око ове ствари па најпосле да пропада. Ја сам још у почетку објаснио, одкуд је то, да се тако доцкан почне са овом грађевином. То ћу и сад да потврдим да је то с тога, што се у Септембру месецу тек сазнало приликом држане лицитације за давање онога земљишта на Сави где бурад стоје.

Од тога мога сазнања тек сам ја почео да водим преписку са г. Министром финансије да нам земљиште то да под закуп а он је не само то обећао, него је казао да ће нам га уступити и у својину. То је тако ишло и било је у одбору и решено је, да се зида и услед тога прописани су услови и држана лицитација и још је одбор додао, да се зида са хидрауличким кречом по предлогу г. Чађевића и сад је ево дошло у Новембру месецу на коначну одлуку.

Истина, изгледа да је не време за зидање и доиста је не време, али сад је већ доцкан, кад је овако гласање испало.

Мислим да је радња моја и одбора била раније умесна у толико пре, што су се и они људи, који се том винарском радњом занимају обрадовали, кад су чули, за ову одлуку одборску да се зида магацин те да могу своја вина оставити у исти. Ради тога сам и хтео да задовољим ту трговачку потребу.

Сад ову ситуацију овога изгласаног питања на штету интереса општинског

за сад не може нико да промени, сем ако би они одборници, који су се уздржали од гласања изјаснили, да су за то, да се усвоји лицитација.

Ја вас молим да то узмете у оцену.

Раденко Драгојевић. Овде је овим гласањем испало једно неспоразумење. Одбор је решио, да се тај магацин прави и држана је већ и лицитација. Сад је изнешена та лицитација пред одбор да се одобри или не. По томе овде не може се сад понављати питање о зидању, него да се реши прима ли се лицитација или не прима. Они који су говорили сада о томе да се не зида нису имали право да то питање понова покрећу и ја сам очекивао од председника да сам то објасни.

Соломон Азријел. Једино за то, што је већ одбор донео решење да се тај магацин зида, ја сам за то, да се држи друга лицитација с тога што је тај лицитант пређе био јефтинији а сад са хиљаду и неколико динара скупљи.

Стеван Чађевић. Ја сам размишљао да ли да остане ова лицитација на овоме предузимачу или не, и размишљао сам и на послетку и до убеђења дошао, да се тај магацин може и у ово доба направити нарочито што сам био општински инжињер и познајем тога предузимача као једног солидног човека.

Стоји и то, да се често предузимачи и договарају, али често бива и то, да се не договарају него још ударају један на другог и дотерају цену дотле да мора да изгуби. Дакле бива и тако и онако.

Овај магацин је врло нуждан за смештај вина, те да грађани не трпе штету а и општина да има интереса. Није немогуће да се назида и у ово доба. Ја сам то и пређе казао с додатком да се услови измене у томе да се зида са хидрауличким кречом, а сад водим да се постави и тај услов да предузимач не зида онда, кад је зима испод нуле 4 степена целзиусових а ако хоће да зида, да то чини под кровом.

Сад, кад је председник ову ствар овако објаснио, онда не би требало одбацити ову ствар, већ да се усвоји са казаним условима. Ја знам да су се зидале куће и под 18 степени хладноће и те куће нису пале, па неће ни овај магацин у коме неће ни људи живети и који ће свакојако бити и привремена зграда.

Филип Васиљевић. Господо. Нама је свима познато, да ова трговина с вином не може да стоји на хрђавом времену на пољу. Ми сви знамо да је сад зимно време и да је тешко зидати, али смо ипак донели решење да се зида с тога, што је неопходно нужно. Сад неки хоће да потру оно решење, а тиме да нас направе будалама, као да нисмо знали шта смо одобрили. Ја то одбијам од себе и велим, да се мора озидати пошто по то, те да се људима не упропашћује имање а и општински интереси не окрње, јер општина наплаћује на вино доста којекких дација.

Гавра Бркић. Сад је новембар месец. Предузимач док навуче јапију доћи ће и децембар и онда ако би дозволили зидање, значи зидати зими за пролеће, а кад је тако, он ове зиме неће нико моћи да послужи и кад то стоји онда нашто сад по несретном времену да зидамо. Ја сам и при првашњем решењу говорио и с тога сад гласам против.

Марко Велизарић. Не стоји тај разлог г. Бркића да ће се ово целе зиме градити. Предузимач се обвезао свршити магацин за 30 дана, за то нам јемчи његова кауција. Кров ће спремати за време зидања, па ће на тај начин стићи да намести кров чим буде готов са зидањем.

Коста Главинић. Господо, ја врло добро знам шта се може и како се може да зида, али врло добро знам и наше прилике и како то све изгледа код нас и и с тога сам и казао, да не могу гласати. Ја налазим, да не треба да се зида зими, а већина ако налази да треба, ја нисам противан. Кад се могло чекати до пола Новембра, држим да се може чекати и до половине Фебруара.

Председник. Ја сам ставио лицитацију ову на гласање и изгласано је да се лицитација ова одбаца. Сад може бити питање само о томе, хоће ли се држати још једна лицитација или неће. То је на решењу и ништа више.

Стеван Чађевић. Оно ако се сад одобри лицитација ова, може се правдати зидање у ово време, а иначе, ако се расписе нова лицитација онда ће толико проћи времена да би заиста боље било да оставимо зидање за пролеће. Но неби требало то чинити кад је већ председник ту ствар објаснио, а молим га да опет објасни у чему се та штета састоји.

Председник. Дозволите ми да поновим оно, што сам први пут говорио кад сам ову створ изнео на решење и кад сте ви већином гласова решили да се држи лицитација.

Ја сам мало час напоменуо, да потреба овога магацина није измишљена. Она није дошла произвољно. Управник трошарине дошао је код мене и обратио се актом и каже да овако сместиште пића као што је сад у трошаринским пословима чини врло велике сметње трговцима с тога, што мора да на увезеним винима са стране затвара бурад или да чува на поље, па је дознао, да се издаје под закуп онај плац, где се остављају бурад или чувају вина на пољу, и тражио одобрење да узме општина под закуп државе, наводећи да се тиме може да олакша трговина ако се направи један привремен магацин у коме, да се остављају бурад увезена, у место што сад стоје на земљи и на отвореном пољу на велику штету њихову. То је објаснио и винарским трговцима и они су такав корак поздравили усљед тога ја сам настао код г. Министра финансије и успео, да нам је за 200 динара дао тај плац под закуп и одобрио да подигнемо зграду. Ја налазим а и одбор је нашао, да је прека потреба да се тој трговини помогне и решио је да се одмах зида магацин. Сад опет видим говори се те ово те оно и потиरे се досадањи рад, и тражи се четврта лицитација.

Ви знате да је друга лицитација свршена била, само је стајала једна сметња што је предузимач поднео неисправан докуменат за кауцију. Кад онда то није примљено, сад је на трећој лицитацији изашло мало скупље. Држим господо да не би било лепо, да одбор једну своју одлуку сада овим гласањем, лицитацију потре.

Ст. Чађевић. Мене је г. председник својим разлосима убедио о нужности подизања тога магацина што пре. Ми смо

са трошарином у неколико већ учинили то да нас обилази трговина, учинимо и ово — да нас обилази вино па смо квит с напретком вароши. А винари морају бегати од Београда, ако немају где да вино сместе него им се мора мрзнути по пољу и кварити. Пошто нико не жели да се створи од Београда мртва варош и пошто се наводи да је могуће зидати и сад овај магацин, ја мислим да неће бити никога против: да се држи још једна лицитација и да се зидање магацина предузме. Што г. Главинић вели да чекамо до Фебруара, то нема оправдња јер ја знам да је у томе и Марту месецу бивало снега и мразева јачих но у Јануару.

К. Главинић. Кад се већ дебата оволико продужила и скренула с правог пута, дозволите ми да се и ја оградим од замисли, као да би ја ишао на одбијање трговине од Београда. Не, господо! Ја не желим само да се зида у Децембру, али желим најживљи полет трговини и учинио би све могуће за њено свестрано развиће. Кад је у осталом и законом одређено да се у пролеће почиње са зидањем, то ја мислим да ми је излишан сваки даљи говор.

Председник. Према резултату гласања који сам вам саопштио, ситуација је у рукама оних који су се уздржали од гласања. Ако они приступе једној или другој страни, грађење, односно лицитирање, продужиће се или са свим престати.

Молим дакле господу да се промисли па да питање уредимо.

Ст. Чађевић. Ја мислим треба питати: да ли да се држи и четврта лицитација или одбаца за сад посао.

Ил. Цветановић. Нисам био при гласању о овоме али мислим да се сад не може одустајати од доносене одлуке. Сад само може бити речи о одобрењу лицитације или о поновној лицитацији.

Ф. Васиљевић. Од сад у будуће ми не треба ништа да почињемо док не дође Главинић у седницу и ако он не дође да не решавамо па да нам после квару. (Жагор. То није тако!)

Председник. Ја сматрам ваш говор као неоснован и молим вас да у говор не мешате личност но говорите о ствари.

Мата Јовановић. Ма да нисам био овде кад је решавано о овоме, ја видим да се ово хоће да подигне једна привремена зграда на туђем земљишту коју ће општина кроз коју годину морати да диже. Та зграда коштаће око 15.000 дин. Кад би се зграда дизала, остао би нам ради употребе сав материјал. Грађевина ће одговарати цени, како се мени чини, нарочито с обзиром на време у коме се има подизати и за које има бити свршена. Са тога налазим да ова грађевина, која има да послужи једној хитној привременој потреби, не може се зидати уз пажњу свију оних дисциплина грађевинских, које важе за подизање јавних грађевина. Ми још можемо опазити у вароши да људи подижу куће, станове итд. које имају да послуже половину века па тим пре можемо ли одобрити зидање што се ово подиже за привремену потребу и врло хитну због олакшице манипулације трошаринске с једне и унапређења винарске трговине с друге стране, којој ако се ништа више не чини, даје јој се могућност да се склони испод стреје, испод шупе те да се вино не мрзне а квару под ведрим небом.

Ја мислим да би се могло дозволити да се та привремена зграда подигне. Што се тиче скупоће на коју господа ударају, мени се чини, да према предрачуну цена није скупа. Г. Солјомон рече да је једном нуђена била једна цена. То подсе, то стоји, али ово је зимско време и цене ће бити из дана у дан скупље.

Пошто је рад хитан а цена испод предрачуна, мислим да би је требало одобрити.

У осталом што један од предговорника напомену време када се грађевине подижу, мени се чини да то најбоље одређује топлотетар. Ако је топлота испод (0) нуле, онда се не може зидати. Са тога ваља похитати док није тако време настало. А фуговање нека се одложи до пролећа. Према овакој обавези ја држим да треба примити лицитацију.

А. Одавић. Нисам мислио да говорим али неколико одборника и председник изазвали су ме својим говорима. Да је председник ово питање ставио у другој форми, цела би ова дебата отпала и оно би било решено. Овако је скренуло с права пута. Говори се: да није време да се сад зида. То није питање. О томе је решено — да може да се зида. И сад може бити само питање о томе да ли да се ово одобри или држи четврта лицитација. Ја сам са тога и био противин овоме, што ми се цена није допала.

Председник. Ја сам био ставио на гласање: ко је за лицитацију гласање за, ко је против — против и резултат вам је тога познат. Молим да се г. Андра сети тога! (Андре, па зато ја баш и кажем) Ситуацију је променило то што се велика множина чланова уздржала од гласања те је због тога изгледало као да је пропало то питање. Ако се пак покаже дебатом да они који су се уздржали од гласања пристају на грађење овога магацина или не примају лицитацију онда је друга ствар, иначе је грађење за сад пропало. Ја сам то при саопштењу резултата гласања и нагласио и сад остаје да решите: одобрите ли лицитацију или не и хоћете ли да се зидање предузме или одложи?

Мата Јовановић. Господо, овде је заиста ствар изгласана. Ја сам први који сам се уздржао од гласања с тога, што нисам био у првој седници па сад нисам знао где се подиже та зграда. Сад чујем да је на туђем земљишту.

Пошто је гласање свршено, наново се о томе не може гласати, но председник ако налази, да су овим решењем интереси општински оштећени има право поновити то питање у идућој седници, па нека се тим правом послужи.

Председник. Ја примам овако као што је казао г. Мата. Сматрам да су интереси општински оштећени и сад га скидам са дневног реда.

Сад има још једна друга лицитација за давање под закуп подрума код саборне цркве. На лицитацију није нико дошао а г. Ђ. Николајевић понудио је стару цену а то је 900 дин. Држим да одбор може да прими ову понуду. (Прима се).

Сад долази питање о повишици цене хлеба. То је питање стављено на дневни ред раније, а имам акт и од управе в. београда а и г. министра унутр. дела а и лебари су поднели једну молбу те да се опет изнесе на решење с тога, што је велика разлика у цени брашна.

Андра Одавић. Молио би да ми се од председништва каже, да ли су хлебари тражили повишину усмено или писмено?

Председник. Дошли су лично и поднели су и један писмени акт.

Андра Одавић. Молим да се тај акт прочита.

Председник. Желите ли сви ово, што жели г. Одавић? (Желимо). Изволте чути. (Секретар прочита).

Раденко Драгојевић. Ја не сматрам ово за молбу, него за претњу.

Андра Одавић. У претпрошлој седници кад је ово питање изнешено на дневни ред, ви се сећате господо, да сам ја тражио, да се изнесу цене пред одбор те да се види разлика између цене кад је лебу дата цена 27 пара и цене кад је лебу спуштена цена на 25 пара. Говорећи о овоме питању, ја сам казао, да сам са приватне стране чуо, да је брашну већа, али седећи на овоме месту, не смем да ценим по приватним гласовима, него по цени каква се у извештају каже званично да постоји и тада према изнегом ценовнику казао сам, да не само не треба да повисимо цену хлеба него је чак треба спустити.

Сад кад је изнет овај лебарски акт онда хоћу да говорим овако: Господо, ја благодарим еснафу што је овакав акт изнео. У прошлој седници покренуо је г. Филип питање о слободном мешењу хлеба и ја знајући да постоји еснаф ни сам смео да гласам за тај предлог, али кад сад они траже овако онда тражим да поднесу на писмено да нема еснафа и кад еснаф укинемо, можемо говорити о слободном мешењу хлеба. Они прете, да ће оставити радње, ако им се не да цена по 30 п. дин. кила. Нек изволе, ја ћу бити први који ћу гласати за слободно мешење хлеба.

Сем тога код тога еснафа лебарског има још нешто да се покрене. Зна се да има законска правила и процили какве фуруне морају бити и како пекари хлеба морају бити са чистотом снабдевени. Сад тражим да се то строго контролише, да се пази строго на меру како ће кила леба бити пуна кила, јер се зна шта они раде и како експлоатишу грађане.

Гавра Бркић. Лако је тако говорити г. Одавићу ма да о томе и није питање овде. Не може то тако да се говори на памет. Овде видим нико неће да узме плајваз па да израчуна колико у кила брашна има трица, колико кошта кирије, колико дрва, колико момци, колико дође воде у кили хлеба — па онда да се увери, да не иде тако, како многи говоре. Ја све то нисам у стању да израчунам, јер немам способности за то, али ви који то разумете треба да видите.

Није то претња као што неки кажу него напомињу, јер не могу људи да пропадну, а општина ако не да нека ради сама.

Раденко Драгојевић. За сејано брашно цене су утврђене, јер се то дели на класе 1, 2, 3 и на пулу — и ма колико да је ниска цена хлебу опет фурунције дају појединим кафанама и канцеларијама по 2 п. ниже. Дакле имају они рачуна, па зато тако и раде.

Они нису начисто ни казали у њиховој молби. Час кажу да се повиси

хлеб, час прете и помешали су много којешта те се незна шта хоће.

Председник. Молим вас да се сврши ова ствар — ако признајете да су цене брашну данас скупље неминовно мора се и цена хлебу повисити. До сад сте тако радили, па треба и сад тако да радите. Ако не признајете, да је цена брашну скупља, онда тек може се говорити.

Што се тиче права на одређивање таксе то је чисто општинско и то се јасно види из чл. 37 општ. закона. Има истина случајева где поједини неће да се користе овим наређењем закона, него се задовољавају да сами пекари таксирају. Тако се код нас ради са месарима они сами одређују цену месу.

Цене су брашну повећане и сад одбор мора и хлебу повећати цену, а оно друго што се у молби говори на форму неке претње, то је само излив њиховога страховања, да услед мале таксе штету не трпе. Треба видети како се ти људи и злопате, па још кад и изгуби 2 паре на кило онда то на 2—300 кила много износи.

Има реч г. Одавић.

Мата Јовановић. Ја сам био у једној комисији коју је одбор одредио да изнађе некакву таблицу по којој би смо могли одређивати цене хлебу те да не морамо сваке недеље изгубити по једну седницу спорећи се о томе. Око тога ми чланови комисије мучили смо се дуже времена. Ја сам узео цене брашна и леба од 4 године раније и ватао средњи резултат о ценама хлеба, брашна, жита и т. д. али из свега тога није се могла извести нека правилност и сталност према чему би могао одбор да одређује цене хлебу, јер се види да утиче на цене и много што шта друго — цена дрва, подвоза, време, послуга итд. итд.

Ја сам прибيراо те податке и трудио се да према њима нађем колико толико правилности и сличности, те да би смо се могли према томе руководити пут одобравању тих цена и као што сам онда изјавио у своме извештају у име комисије; — најправилније би било да се према несејаном брашну одређује цена лебу. И као што сам онда изјавио тако и сад мислим да би са свим праведно било да се према цени сејаног брашна — ако се ово може правилно да прорачуна, или сазна — одреди цена хлебу. Могло би се, кад је жито суво, с пролећа, кад жито односно брашно пије доста воде, да буде цена лебу 1 и по пару испод цене сејаног брашна у јесен кад има брашно више влаге, те мање воде може да прими, могла би да буде цена леба и сејаног брашна једнака или за пола јефтинија.

Из података које је председништво вечерас прочитало изгледа ми нешто нејасно. Ја сам навикао да се доста добро оријентирам у питању о лебу и брашну, познати су ми трошкови који се чине око млевења жита и т. д. те с тога кад узмем у обзир данашњу цену пшенице од 20 до 20 и по динара, — мени се чини да је претерана цена сејаном брашну на 30—31 динара. По моме рачуну ако сам добро узео трошак око млевења, растур и т. д. изилази му цена од 28 до 28½ дин. и незнам од куд се створи толка разлика између цена жита и сејаног брашна?

Кад се узме у рачун цена пшеници, трошак око подвоза, млевења и одпака мекиња од 25—28 кила на 100, онда стаје кило сејаног брашна 27½ до 28½ пара. Према ранијем мерилу, које сам напоменуо, могла би се одредити цена лебу 28 пара а не више.

Председник. Има реч г. Андра Одавић. **А. Одавић.** Не ћу да говорим!

И. Цветановић. Овде се износе цене: житу 20—20½ дин. брашну несејаном 26 а сејаном 30 до 31 динар сто кила. Ја незнам од куд да буде цена несејаном брашну 26 и 26½ дин кад за млевење плаћа 10% према чему би му била цена око 22 а не 26 динара.

По ту цену могу наше фурунције да имају брашно а што они неће да га сами дају на млевење то је њихова кривица и ми због тога не треба да плаћамо леб скупље.

К. Главинић. Господо, ја сам већ изгубио надежду да ћемо ми икад бити у стању да ово питање решимо како треба, јер све ми говоримо већ пола сата и нисмо обавештени. По једном говору треба да је такса хлебу 28 пара, по другој не би требала да буде већа од 24 паре јер толико кошта кило леба. И сад ко ће да одреди и да каже: треба баш оволика такса да буде а ни већа ни мања. Мислим да треба све знати према чему се цена одређује, треба знати да ли наши лебари купују жито па га мељу и шта их то кошта, или купују брашно и како: сејано или не сејано и пошто? Видим да људи кукају и кажу: пропадосмо! помагајте! Поднели су и један доста неуљудно написан акт али ја незнам по чему би смо могли ценити основаност њиховог тражења. Лебари терају због мале таксе неки пркос. У колико сам опазио ономад на пијаци нисте могли да нађете ни 60 лебова. Томе у осталом треба стати на пут, јер варош не сме остати без леба као неопходне потребе. Ја бих желио да будемо на чисто с овим и то не само сад него и за будуће.

М. Велизарић. Ја сам сад овде решио овај рачун. Кад по поднешеним ценама, 28 динара коштају 100 кила сејаног брашна, и кад се по искуству из 100 кила сејана брашна добија 130 кила леба и кад дозволимо да лебар добија 20½ за свој рад, онда је резултат тога рачуна, да цена лебу не мора бити већа од 26 пара дин. А ако се узме баш, да је цена сејаном брашну и 30 дин. ни онда цена хлебу не би била већа од 27½ пара. То је тачан рачун, па сад решите.

Ф. Васиљевић. Господо. Вама је познато да има свега 2—3 фурунције који купују па мељу жито, а ови други су пука сиротиња зависна од брашнара. Са тога ми се не смемо обазирати на цену жита него на цену брашна. И ја сам за то да повећамо таксу лебу с 3 паре чаршијске.

Ст. Чађевић. Према томе рачуну што га је г. Марко изнео и према ономе што је председник казао да је цена сејаног брашна 30 дин. ја држим да треба повећати цену хлебу до 26½ пара.

Председник. Пошто је исцрпљен претрес по овој ствари, то ћу да ставим на гласање предлог за 27 и 28 пара и ко је да буде такса 27 п. тај ће гласати „за“ а ко је за 28 тај ће гласати против. (Настаје гласање).

Гласало је 9 одборника за 28 пр. а 8 за 27. Тројица се уздржала и тако решено је, да буде цена хлебу 28 п. дин. и то да вреди од 13 Нов. ове године.

Сад само да решите од колико да се месеи један лебац? (Чује се: од 30 пара динарских).

Усваја ли одбор ово? (Усваја).

Сад је на реду продужење претреса буџета.

Чита —

IV. Књиговодство

Главни књиговођа 4500 д. (Усваја се).
Рачуноиспитач 2800 д. (Усваја се).
Помоћник књиговође 3000 динара (Усваја се),

Ликвидитор 1800 динара.

Г. Бркић. Шта је то ликвидитор. То може да врши ваља књиговођа.

Председник. Књиговођа има сасвим други задатак, а други ликвидитор. Усваја ли одбор ову позицију? (Усваја). Чујте даље:

Писар 1800 дин. (Усваја се).

2 практиканта 1920 дин. (Усваја се).

V. Грађевинско одељење

Код овога одељка молим вас да вам обратим пажњу.

Одбору је познато, да је Београд и београдско представништво предузело да врши велике задатке и реформе у самом Београду. За тај посао највећу услугу чине техничка лица, који треба да су управљачи и извршиоци тих потреба што су већ решили да се у предузећу одпочну и почети су многи од њих. У тој цељи треба ово одељење, удесити према савременој потреби. За то сам ја обратио члановима водоводне комисије а и другу господу сам молио да ми изнесу своје мишљење шта треба и како да се уреди ово одељење те да може одговарати потреби да се тачно отправљају предузети већ послови.

Председник комисије водоводне г. Стаменковић упутио ми је једно писмо, којим излаже шта мисли да треба урадити. Молим вас да чујете ово писмо, а у напред вам кажем, да се са овим писмом слаже и буџетска комисија и молио би да и ви оцените и ово одељење у буџету измените према мишљењу овога писма. (Секретар прочита).

Према овоме као што видите у томе има то одељење да се измени и у буџет тако стави, а комисија се слаже с њим, али га није могла тако ставити, што је доцкан приспело.

У интересу онога што смо предузели да се у Београду ради, ја вас молим, да у овом питању будемо колико је могуће одлучни те да пођемо баш путем како би могли овај посао на част и понос грађанства извршити.

Марко Велизарић. Ако се упореди пројект буџета о инжињерском одељењу, какав је поднела буџетска комисија са пројектом што подноси г. Стаменковић, видиће се одмах да ту нема бог зна какве велике разлике у укупној суми. Онај први део у оба пројекта је исти. Други је одељак по предлогу г. Стаменковића нов и по свему што се тражи не би било велике разлике у суми једва ако би изнела до 10 хиљада динара, али

би тиме инжињерско одељење било попуњено и уређено као што треба да буде!

Бока Николић. Па где ћемо надзорника добара.

Председник. О њему ће се на другом месту говорити.

Овај други нови део ја ћу да објасним:

Да је ово грађевинско одељење потребно нашој општини, то је тако неминовно, да без њега бити не може. За кратко време ја сам се уверио да је сасвим потребно. Ви знате, да смо решили да се праве школе, кланица, кеј а има и друге грађевине. Све те послове ми морамо да радимо, а да се то врши, треба да има људи који ће да спреме планове, предрачунае и све оно што је потребно да можемо приступити раду. Ми можемо имати новац, али морамо за рад имати спремне људе, јер се не може на врат на нос тражити овај и онај да нам направи планове, него треба све то спремити, па онда приступити раду. Ово одељење архитектонско нужно је и због општинских грађевина а и због тога, што сад на скупштини излази закон и односно приватних грађевина и сваки ће се морати при зидању повинovati томе закону. Тада ће сваки подносити план општини на одобрење; и те планове треба да има неко ко ће казати: ваља или не, те да одбор може одобрити зидање.

Гавра Бркић. Мени се не допадају те толике грдне плате шефовима који ће се тек установљавати.

Коста Главинић. Случајно је испала једна погрешка, те је једна позиција остала мала. До сад су постојали чувари друма. Ја не видим ни једну позицију овде. Три стална друма има. Сад има 2 чувара а треба 3. Дакле овде треба то да се стави и да се дода још једна позиција.

Председник. Ово што је напоменуо г. Главинић то је у свези с грађевинама јер чувари друштва и надзорници треба да постоје и то за сваки од три друма по један. То је дакле ствар ван спора, но на оно морам да одговорим што г. Бркић пита: што ће шефу инжињера плата 6—8000 динара кад је он досад вршио своје послове с мањом платом а није повишице тражио; и што ће повишица кад ћемо установити још једно одељење због кога ће имати мање посла. Ја ћу да вам, у одговору на то, скренем пажњу на ово: да не треба ценити ту плату према овој или оној личности. Досад шеф инжињера вршио је све послове и инжињерске и архитектонске и у свима је требао да се разуме. Морао је да буде филаделфија, — морао је да зна све то — хтео не хтео! Но то до краја не може да иде а да смо задовољни. Ми морамо да имамо за све стручњаке — морамо имати људе у чију стручност не можемо сумњати, у чијем раду не може бити неизвесности. Треба имати човека који уме да распореди послове и да има прегледности у свему и да све уме да упути правим путем не само у инжињерском него и у архитектонском одељењу. Управо треба нам човек који ће тим пословима као с кључем да рукује а у таквоме човеку ви морате замислити изван-

редне способности и поверење. Таквоме лицу та плата не би била велика.

Ако, дакле, одбор жели такво лице онда треба и одговарајућу награду да му одреди — те да се може имати. Ако одредимо награду од 8000, ми је не морамо и дати. Одбор ће о томе решавати и да ће је само тада ако се нађе лице које је у истини заслужује. И да вас нарочито не подсећам ви ћете се сетити да сте не давно, сами ви за овим истим столом и у истој сали решили: да примимо у службу инжињера Мареша за израду плана за кеј и њему је одређена плата од 6000 дин. Шеф наравно не би могао бити мање плаћен ни мање способности, па да све може надгледати и контролисати.

Гавра Бркић. Ја би молио господу која се разуму у овим пословима да кажу дали је то од преке потребе сад, у овој години? И ако је нужно да се прими иначе одложи.

М. Капетановић. Ја ћу да одговорим г. Бркићу на питање. Ви знате врло добро да сад настају нови послови који до сад нису рађени као што је зидање школа исто морамо с пролећа отпочети на дорћолу и за такав посао треба имати нарочите људе. Такав велики посао не може се поверити ни једноме од господе инжињера београдске општине. Може бити да они и тај посао разуму али овде се тражи архитект. Дакле одма ту морате да имате стручњака. Данас имате у општини: шефа Смедеревца, Славнића и Мијаиловића и два подинжињера Капа и Розелта — и сви они имају пуно посла и шта ли би радили кад би се отпочео и тај велики посао зидања школа? Ништа. Збунили би се и мучно би што урадили. По овом пројекту буџета те архитектонске послове предузело би ново архитектонско одељење. Ако не би смо имали наш архитектонски одељак, ми би морали да плаћамо скупо израду планова као за водоведе и канализацију. Овако — то би нам све израђивало архитектонско одељење. По овоме мислим да ће и г. Бркић увидети потребу архитектонског одељења у идућој години.

Г. Бркић. Ја мислим да су наши инжињери способни кад им се да готов план да настојавају да се по њему ради. И онда што ће нам други?

М. Капетановић. А ко ће да да план.
Г. Бркић. Па ми обично расписујемо конкурсе за израду плана који нам се гради на страни и шта нам требају после стручњаци? У осталом све то нама и не треба ове године па не треба ни да га одобравамо. Нека остане по досадањем док не буде преке потребе.

К. Главинић. Г. Председник је већ напоменуо да је израђен или се израђује закон грађевински за Београд. Чим он ступи у живот, ми морамо по њему да радимо. Свака зграда мора имати план пре него што се почне да гради. Нико неће моћи да зида рђаве страћаре у улицама у којима су боље куће него ће морати као и у другом свету да поднесе план на преглед општини, која ће одобравати или одбацити. То мора неко стручан да цени.

(свршиће се)

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГА СУДА.